

GeoBaltica OÜ
Registrikood 11347994

TÄHTVERE VALLA JÄÄTMEKAVA 2009 – 2013

Tellija: Tähtvere Vallavalitsus
Teostaja: GeoBaltica OÜ

Projektijuht: Raivo Markov
Keskkonnainsener: Enn Tumm

Tartu 2008

SISSEJUHATUS	4
1. TÄHTVERE VALLA ÜLEVAADE	6
1.1. ASUKOHT	6
1.2. RAHVASTIK JA ELAMUMAJANDUS	7
1.3. TEEDEVÕRGUSTIK	9
1.4. TÖÖSTUS JA ETTEVÕTLUS	10
1.5. TÖÖHÕIVE JA SISSETULEKUD	12
1.6. SOTSIAALSFÄÄR	12
1.7. LOODUSKESKKOND	13
2. TÄHTVERE VALLA JÄÄTMEKÄITLUSE ÜLEVAADE	14
2.1. OLMEJÄÄTMED	15
2.2. PAKEND JA PAKENDIJÄÄTMED	17
2.3. BIOLAGUNEVAD JÄÄTMED	19
2.3.1. <i>Paber- ja papijäätmed</i>	20
2.3.2. <i>Kompostitavad jäätmed</i>	21
2.3.3. <i>Käideldud reoveesete</i>	21
2.3.4. <i>Põllumajandusjäätmed</i>	22
2.4. EHITUS- JA LAMMUTUSJÄÄTMED	23
2.5. OHTLIKUD JÄÄTMED	23
2.6. TÄHTVERE VALLAS TEGUTSEVAD JÄÄTMEKÄITLEJAD	25
2.7. JÄÄTMETEKKE PROGNOOS	26
2.7.1. <i>Olmejäätmete teke</i>	26
2.7.2. <i>Pakendijäätmete teke</i>	27
2.7.3. <i>Ehitus- ja lammutusjäätmete teke</i>	28
2.8. JÄÄTME TEAASKASUTAMINE JA KÕRVALDAMINE	28
2.9. JÄÄTMEKÄITLUSEKS VAJALIK LOODUSVARA	29
3. JÄÄTMEKÄITLUST REGULEERIV SEADUSANDLUS	30
3.1. JÄÄTMESEADUSEGA SÄTESTATUD KOHALIKU OMAVALITSUSE ÜLESANDED:	31
3.2. KESKKONNAJÄRELVALVE SEADUSEGA SÄTESTATUD KOHALIKU OMAVALITSUSE ÜLESANDED:	33
3.3. PAKENDISEADUSEGA SÄTESTATUD KOHALIKU OMAVALITSUSE ÜLESANDED:	34
3.4. OMAVALITSUSE ÕIGUSAKTID	35
4. JÄÄTMEHOOLDUSE EESMÄRGID	36
4.1. EESMÄRKIDE PÜSTITAMISE ALUSED	36
4.2. ÕIGUSAKTIDEST TULENEVAD NÕUDED	36
4.3. JÄÄTMEKOGUSTE, JÄÄTME OHTLIKKUSE VÄHENDAMINE JA TAASKASUTAMINE	40
4.3.1. <i>Olmejäätmed</i>	41
4.3.2. <i>Pakendijäätmed</i>	42
4.3.3. <i>Biolagunevad jäätmed</i>	44
4.3.4. <i>Ehitus- ja lammutusjäätmed</i>	46
4.3.5. <i>Tööstus- ja põllumajandusjäätmed</i>	47
4.3.6. <i>Ohtlikud jäätmed</i>	48
4.3.7. <i>Elektri- ja elektroonikaseadmete romud</i>	49
4.3.8. <i>Transpordiga seotud jäätmed</i>	49
4.4. JÄÄTME KESKKONNAOHUTU KÕRVALDAMINE	50
4.5. KORRALDATUD OLMEJÄÄTMEVEDU	50
5. JÄÄTMEKÄITLUSE MÕJU KESKKONNA SEISUNDILE	52
6. JÄÄTMEHOOLDUSE KORRALDUS JA RAHASTAMINE	54

Tähtvere valla jäätmekava 2009–2013	3
6.1. INTEGREERITUD JÄÄTMEKÄITLUS. JÄÄTMEHOOLDUSE KORRALDUS	54
6.2. KOOSTÖÖ OMAVALITSUSTE VAHEL.....	55
6.3. TEADLIKKUSE TÕSTMINE JA JÄRELEVALVE TÕHUSTAMINE.....	55
6.4. TEGEVUSKAVA JA RAHASTAMINE	56
KOKKUVÕTE	63
KASUTATUD MATERJALID	64
LISAD.....	65

SISSEJUHATUS

Vastavalt *jäätmeseadusele* (RT I 2004, 9, 52 jõustunud 01. maist 2004. a) koostatakse jäätmehoolduse arendamiseks riigi ja kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekava. Jäätmekavas käsitletakse jäätmehoolduse olukorda riigis või kohaliku omavalitsuse üksuses, jäätmehoolduse korraldamise ja tõhustamise eesmärgi ning meetmeid eesmärkide saavutamiseks.

Kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekava on koostatud juhindudes kohaliku omavalitsuse üksuse arengukavast, mis käsitleb kohaliku omavalitsuse jäätmehoolduse arendamist. Vastavalt *jäätmeseadusele* peab kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekava käsitlema järgnevaid valdkondi:

1. jäätmehoolduse olemasoleva olukorra, peamiste taaskasutatavate ja kõrvaldatavate jäätmeliikide ning jäätmete päritolu kirjeldust ja nende koguseid;
2. jäätmekäitluseks vajaliku loodusvara, nagu vee, turba, savi, pinnase kasutamise mahu hinnangut;
3. jäätmekava rakendamise mõju keskkonnale;
4. kavandatavaid eesmärgi, nagu jäätmetekke vältimine, jäätmekoguste ja jäätmete ohtlikkuse vähendamine, jäätmete taaskasutamine, jäätmete keskkonnaohutu kõrvaldamine, jäätmeveo optimeerimine;
5. eesmärkide realiseerimise vahendeid ja meetmeid, nagu jäätmekäitlustoimingu valik, jäätmekäitluskohtade võrgustik, meetmed ohtlike ja muude peamiste jäätmeliikide käitlemiseks, vajalikud halduskorralduslikud meetmed jäätmekava elluviimiseks, keskkonnakaitse- ja tervisekaitsemeetmed ning nende tagamise tehnoloogilised vahendid, meetmete rakendamise eeldatav maksumus;
6. kohaliku omavalitsuse organi korraldatava jäätmeveo arendamist tema haldusterritooriumil, sealhulgas korraldatud jäätmeveo piirkonna või piirkondade määramist;
7. jäätmete liigiti kogumise ja sortimise arendamist koos tähtaegadega konkreetsete jäätmeliikide kaupa;
8. jäätmehoolduse rahastamist.

Käesoleva jäätmekava eesmärk on määratleda Tähtvere valla jäätmehoolduse alased arengusuunad aastateks 2009–2013. Kava on koostatud juhindudes *jäätmeseadusest*, üleriigilisest jäätmekavast, Tähtvere valla arengukavast (2007–2013) ja üldplaneeringust ning teistest jäätmekäitlusala- ja õigusaktidest.

Jäätmeseadus ei sea kohaliku omavalitsuse jäätmekavale otsest kehtivusaega, mis tähendab, et käesoleva jäätmekava kehtivusaeg sõltub sellest, kui hästi osati jäätmekava koostamisel ette näha tulevikus tehtavaid muudatusi üleriiklikus jäätmekavas. Samas on selge, et alles arenevas jäätmehooldusalastes tingimustes on keeruline teha veatuid pikaajalisi otsuseid. Kava realiseerimine sõltub lisaks Tähtvere vallas toimuvatele arengutele ka laiemast üle-eestilisest jäätmekäitluse arengust ja üldisest majandusarengust. Seetõttu tuleb käesolevat kava vaadelda dünaamilise dokumendina, mida tuleb perioodiliselt üle vaadata ja korrigeerida. Seega on Tähtvere valla jäätmekava eesmärkide püstitamisel otseselt arvestatud nelja aastase perspektiiviga (2009–2013) ja

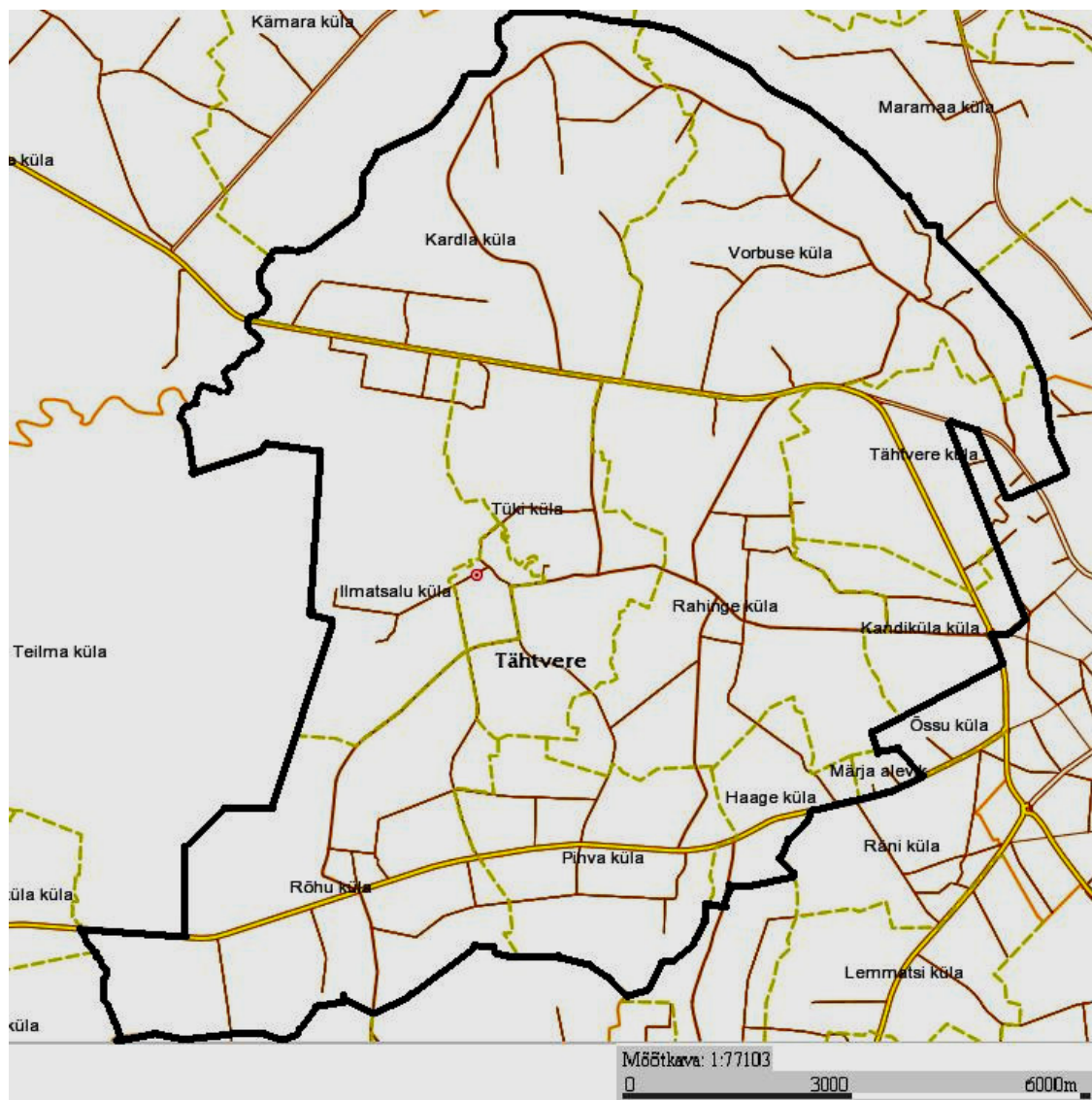
kaudselt Euroopa Liidu direktiivides ning Eesti seadusandluses püstitatud pikaajaliste eesmärkidega.

Jäätmekava koostamise käigus on konsulteeritud jäätmekäitlust korraldavate ametkondadega, jäätmekäitlusettevõtetega. Jäätmekava koostamises osalesid Tähtvere Vallavalitsuse maa ja keskkonna spetsialist Tiiu Tuuga ning konsultantidena GeoBaltica OÜ spetsialistid Raivo Markov ja Enn Tumm.

1. TÄHTVERE VALLA ÜLEVAADE

1.1. Asukoht

Tähtvere vald asub Tartu maakonnas, paiknedes Tartu linnast läänes, piirnedes põhjas ja kirdes Suur-Emajõe, loodes Laeva vallaga, läänes Puhja vallaga, lõunas Nõo vallaga, kagus Ülenurme vallaga ja idas Tartu linnaga. Tähtvere vallas on 2 alevikku (Ilmatsalu ja Märja) ning 10 küla (Rahinge, Haage, Vorbuse, Tüki, Rõhu, Tähtvere, Kandiküla, Ilmatsalu, Pihva ja Kardla).

Kaart 1. Tähtvere vald (Allikas: Maa-amet)

Valla kogupindala on 114 km², mis moodustab 3,8% maakonna pindalast. Oma pindalaga on Tähtvere vald maakonnas suuruselt kuues ja vabariigis 127 vald. Metsamaa moodustab Tähtvere valla kogupindalast 33,91%, haritav maa 43,47%, looduslik rohumaa 6,41%, Emajõe luht 3,5%. Valla administratiivkeskus paikneb Ilmatsalu alevikus, mille kaugus maakonnakeskusest Tartu linnast on 7 km. Vastavalt Tartu maakonna planeeringule ja Tähtvere valla üldplaneeringule on tiheasustusaladeks vallas järgmised alad:

- Ilmatsalu tiheasustusala - Ilmatsalu alevik
- Märja tiheasustusala - Märja alevik
- Tähtvere küla tiheasustusala – Tähtvere küla keskus¹, Palsa uushoonestusala
- Metsääre, Piibu ja Tiksoja majadegrupid ja Tiksoja tootmisala Tähtvere külas
- Haage küla tiheasustusala – Haage küla korrusmajad, Haagemetsa elamupiirkond
- Veemeistri tee ja Side põik, Haagejärve piirkond, Metsaserva piirkond
- Vorbuse küla tiheasustusala – Vorbuse mõisapargi ja lautade maa-ala, Vorbuse korterelamute piirkond, nn Uduküla elamud ja Jõerahu elamud Vorbuse külas
- Tüki tiheasustusala – Tüki küla keskus
- Rõhu tiheasustusala – Rõhu küla keskus
- Rahinge tiheasustusala - Rahinge küla keskus, laudakompleksi ala, Rahinge kooli ümbruse elamute piirkond, Rähni-Rahinge piirkond ja Rahinge paisjärve läänekalda piirkond
- Kandiküla tiheasustusala – Kandiküla küla keskus

1.2. Rahvastik ja elamumajandus

Tähtvere vallas elab 31.12.2007. a seisuga 2666 inimest. Elanike sotsiaalset jaotumist kirjeldab tabel 1.

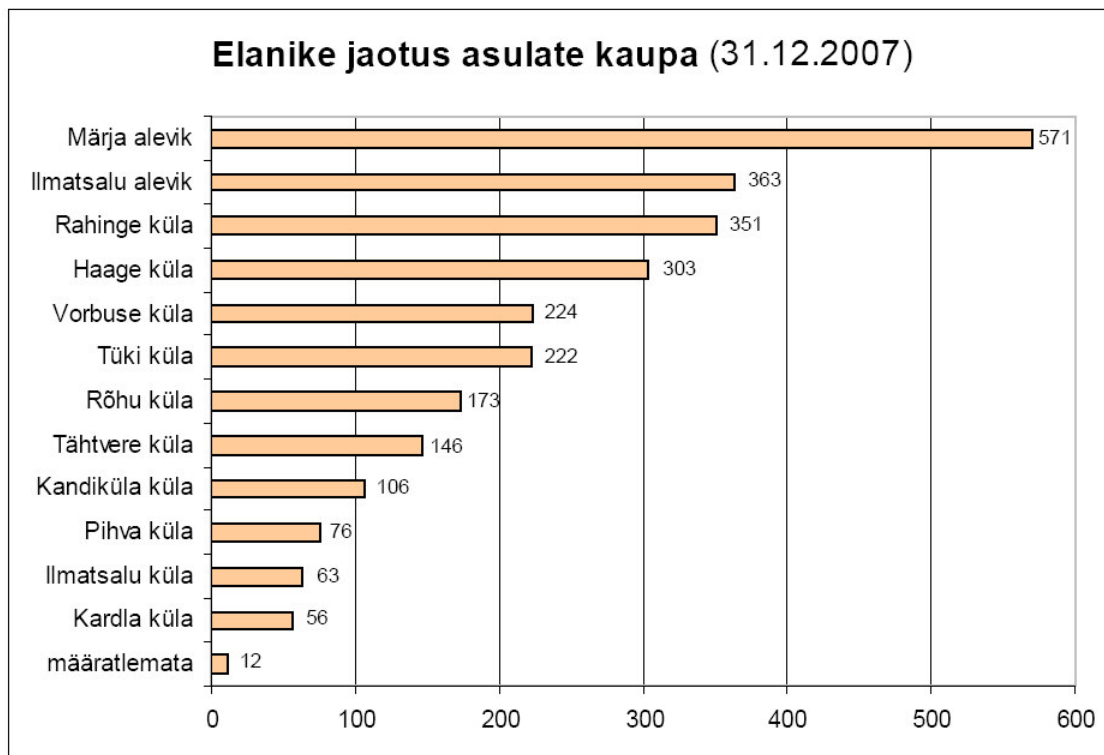
Tabel 1.

Tähtvere valla elanike sotsiaalne jaotumine

Vanuserühm	Mehed	Naised	Kokku	%
koolieelikud (0-6 aastased)	84	87	171	6,4%
kooliealised (7-16 aastased)	132	161	293	11,0%
tööealised (N 17-60, M 17-63)	967	810	1777	66,7%
pensioniealised	131	294	425	15,9%
Kokku	1314	1352	2666	100,0%

Tähtvere valla elanike jaotus asulate kaupa on välja toodud graafikul 1.

¹ Küla keskusena on silmas peetud küla tihedalt asustatud, kompaktselt hoonestatud ala, kus on ühised teed, tänavad ja tehnovõrgud (ühine vee-, kanalisatsiooni-, kütte- ja sidesüsteem jmt) või kus nende rajamine on õigustatud.

Graafik 1. Elanike jaotus asulate kaupa

Tähtvere valla kahes alevikus elab ca 35% valla elanikest. Suuremad külad on Rahinge ja Haage külad. Valla asustustiheduseks on 23,4 in/km².

Tähtvere valla elanikkond on jaotunud järgmiselt: 59% elanikest elab korterelamutes ja 41% elanikest eramajades. Ülevaate Tähtvere valla hoonestusest annab tabel 2.

Tabel 2.

Tähtvere valla hoonestus

KÜLA / ALEVIK	Ühepereelamud	Kortermaja, korterite arv majas
Ilmatsalu alevik	5	13 kortermaja / 157 korterit
Märja alevik	32	12 kortermaja / 279 korterit
Rahinge küla	65	10 kortermaja / 82 korterit

Haage küla	37	6 kortermaja / 114 korterit
Vorbuse küla	42	6 kortermaja / 48 korterit
Tüki küla	83	1 kortermaja / 8 korterit
Rõhu küla	41	7 kortermaja / 43 korterit
Tähtvere küla	49	9 kortermaja / 35 korterit
Kandiküla küla	43	0 kortermaja / 0 korterit
Pihva küla	27	1 kortermaja / 4 korterit
Kardla küla	32	1 kortermaja / 7 korterit
Ilmatsalu küla	14	2 kortermaja / 14 korterit
KOKKU:	470	68 kortermaja / 791 korterit

Lisaks olemasolevatele elamutele planeeritakse Tähtvere valda ka uusi elamurajoone. Perspektiivne asustus koondub peamiselt olemasolevate asulate (Märja, Vorbuse, Rahinge, Haage, Pihva, teised vähem) juurde asulate laiendusena.

1.3. Teedevõrgustik

Teedevõrgustiku heakord on oluliseks eelduseks eduka jäätmehoolduse² tagamiseks, seda eelkõige korraldatud olmejäätmeveo puhul.

Tähtvere valla teedevõrk on võrdlemisi tihe. Tähtvere valda läbivad Tallinn–Tartu ja Tartu–Viljandi põhimaanteed, Tartu–Ilmatsalu kõrvalmaantee ning neid ühendavad valdavalt kruusakattega kõrvalmaanteed ning kohaliku tähtsusega teed. Samuti läbib valda Tallinn–Tartu raudtee. Vallas paiknevate teede kogupikkus on 191,6 km, millest riigiteid on 75,7 km, kohalikke ja erateid kokku 115,9 km. Raudteed on 4,8 km. Tähtvere valla teedest on asfaltkattega 53,2 km ja kruusakattega 132 km.

² Jäätmehooldus on jäätmeseaduse mõistes jäätmekäitlus, järelvalve jäätmekäitluse üle ja jäätmekäitluskohtade järelhooldus.

1.4. Tööstus ja ettevõtlus

Tähtvere valla asend ja inimpotentsiaal (nii vallast kui linnast) omab häid väljavaateid ettevõtluse ja tööstuse seisukohalt.

Tänases Tähtvere vallas ilmestavad eraettevõtlust:

- puidu töötlemise ettevõtted (AS Tiksoja Puidugrupp, AS Ilmre jt);
- põllumajandussaaduste tootjad ja töötledjad (AS Tartu Agro, Haage Agro OÜ, , OÜ Eerika Farm Märja katsefarm, Jänesmäe talu jt),
- ehitustegevusega seotud ettevõtted (AS Ilmre, AS Glaskek Tartu, AS KPK Teedehitus jne),
- transporditeenust pakuvad ettevõtted (M.E.Autotrans OÜ, OÜ Starlinger, OÜ Rendibuss jne).
- jae- ja hulgikaubandusega tegelevad ettevõtted (suurimaks A.Le Coq AS logistikakeskus),

Täpse ülevaate Tähtvere vallas tegutsevatest ettevõtetest annab tabel 3.

Tabel 3.

Tähtvere vallas tegutsevad ettevõtted ja asutused

KÜLA / ALEVIK	Ettevõtted ja asutused
Ilmatsalu alevik	Ilmatsalu Põhikool, Ilmatsalu lasteaed, Ilmatsalu raamatukogu, Ilmatsalu võimla, Ilmatsalu velskripunkt, AS Tartu Agro kontor, Tähtvere vallamaja, postkontor, OÜ Ilmatsalu motell (motell), AS Ilmre (puidutööstus), OÜ Ilmatsalu Soojus (katlamaja, kontor), AS Tartu Agro (sigalakompleks, töökojad, muud põllumaj.tootmis- ja laohooned)
Märja alevik	Märja Soojus OÜ (kaugküte), Eesti Maaülikooli Märja Katselaut (õppetegevus ja põllumaj.tootmine: laut, silohoidla, sõnnikuhoidla, õpperuumid), Eesti Tõuloomakasvatavate Ühistu (kontor), Eesti Tõusigade Aretusühistu (kontor), Saloni Büroomööbli AS (mööbli tootmine; tootmisruumid, kontor), GÜ Össu (garaažid), GÜ Väike (garaažid), OÜ Märja (projekteerimine; kontor), OÜ Märja Projekt (projekteerimine; kontor), OÜ Märja Monte (teenindus, ehitus; väikeladu, kontor), OÜ Märja Tehno (teenindus, väiketootmine), OÜ Biopare (biogeensed kütused, kontor)OÜ Veetee (ehitustegevus; ladu?+kontor)
Rahinge küla	FIE Madis Mõttuse Kure talu (majutusteenus), FIE Brigitta Mõttus, Mõttus Transport OÜ (majutusteenus; puidu ladustamine, vahendustegevus), OÜ Nivoo (maaparandustööd, teede ehitus), OÜ Rawe Pood (toidukauplus), AS Tartu Agro (laudakompleks, toidukauplus, lihatööstus, tapamaja), OÜ Maddi Talu (põllumajandus)

Haage küla	Alf Ehitusprojekt OÜ (ehitus, ladustamine), FIE Helgi Kõomägi Piiri talu (põllumajandus), OÜ Derek Trade (kaevandus- ja ehitusmasinate hulgimüük), OÜ Plaines (alkoholivaba villitud vee tootmine), Põdra Maja OÜ (ehitus, ladustamine), Holding Invest OÜ (väetiste ja pestitsiidide ladustamine), AS Trans Ekspress (kaubaveod, autode hooldustööd)
Vorbuse küla	AS Tartu Agro farmikompleks (loomalaudad, silohoidla, sõnnikumahutid jmt), OÜ Rawe Pood (toidukauplus), FIE Terje Oden Kivisäki Aiandustalu (põllumajandus), Vorbuse Kajaka garaaži hooneühistu (garaažid)
Tüki küla	FIE Rehema Talu (põllumajanduslik tootmine), OÜ Aiasõber (aiandustoodete ja -saaduste ladustamine, hulgimüük, taimekasvatus)
Rõhu küla	OÜ Haage Agro Farmikompleks (laudad, silohoidla, sõnnikumahuti, garaaž, töökoda jmt), Eesti Maaülikool Rõhu Katsekeskus (koolitustegevus, põllumaj.saaduste tootmine, aiandustegevus), FIE Anne Liiker'i Lageda talu (põllumaj.saaduste tootmine ja turustamine), FIE Pakla talu (põllundus, metsandus)
Tähtvere küla	A.Le Coq AS logistikakeskus (toodangu ladustamine, logistika), AS Tiksoja Puidugrupp (puidu töötlemine, müük, mujal liigitamat mööbli tootmine), INTRAC Eesti AS (metsa-, aia-, põllumaj.-, ehitusmasinate müük, remont, rent), AS KPK Teedeehitus (asfaldi tootmine, teedeehitus), AS Proline (maastiku hooldustööd), OÜ Hydroseal FTS (veevarustus- ja kütteseadmete hulgimüük), OÜ Manderley (külalistemaja, majutusteenus), Plastkaev OÜ (plasttoodete tootmine, müük, vahendus),
Kandiküla küla	FIE Ülo Keldo talu (taimekasvatussaadused)
Pihva küla	AS Glaskek Tartu (aknatehase kompleks: tootmis- ja büroohooned, laod), FIE Hugo Ristmäe/ OÜ Hugo Ristmäe Jänesmäe Talu (põllumaj.saaduste tootmine), OÜ Edgo Mööbel (mööbli tootmine), Piho Transport ja Ehitus OÜ (veondust teenindavad tegevusalad), Lenker Grupp OÜ (mulla- ja kaevetööd, masinate rent), FIE Väino Kajaku Krõõla-Kaarli talu (põllumaj.saaduste tootmine, müük)
Kardla küla	FIE Ain Kuuli Kapa talu (põllumaj.tegevus), FIE Jüri Näkki Rattaseppa talu (põllumaj.tegevus), FIE Suurmetsa talu (põllumaj.tegevus), FIE Tiiu Kaldma Künnapuu talu (põllumaj.tegevus), AS Tartu Agro puidutööstus (hööveldamine, väikedetailide, uste jmt tootmine)
Ilmatsalu küla	OÜ Ilmatsalu Kala (kalakasvatus, turustamine)

1.5. Tööhõive ja sissetulekud

Tabelis 4 on toodud Tööturuameti andmed Tähtvere vallas registreeritud töötute arvu kohta 2007. aastal.

Tabel 4.

Tähtvere vallas registreeritud töötute arv		
Kuupäev	01.01.2007	01.01.2008
Registreeritud töötute arv	20	25

Töötute osakaal võib olla tegelikult isegi suurem, kuna kõik töötav inimesed ei võta ennast töötuna arvele.

Statistikaameti andmeil oli Tähtvere vallas palgatöötaja keskmine brutosissetulek 2006. aastal 9181 krooni. Võrreldes Tartumaa keskmise aastase brutosissetulekuga, mis on 9088 krooni on Tähtvere vallas palgatöötaja brutosissetulek 93 krooni kõrgem. Palgatöötajate arv Tähtvere vallas 2006. aastal oli 1184.

Tööhõive ja sissetulekud on näitajaid, mis mõjutavad ka jäätmehoolduse arengut, sest madala sissetulekuga piirkondades on elanikel raskem kanda kaasaegse jäätmehooldusega seotud kulusid.

1.6. Sotsiaalsfäär

Tähtvere valla haridussüsteem on loonud võimaluse alus- ja põhihariduse omandamiseks. Eelkooliealistele tagab kooliks ettevalmistuse Ilmatsalu Lasteaed Lepatriinu. Põhihariduse omandamise võimalust Tähtvere vallas pakub Ilmatsalu Põhikool. Huvialakoolina tegutseb Ilmatsalu Muusikakool, kus õpilaste arv 10.09.07 seisuga oli 45.

Tähtvere Vallavalitsuses tegeleb sotsiaalküsimustega sotsiaal-kultuuriosakond. Vallas on loodud sotsiaalametniku, kultuuri- ja noorsootöö spetsialisti ning sporditöö spetsialisti ametikohad. Lisaks tegutseb sotsiaalpunkt Märja alevikus, kus kodanike vastuvõtt toimub 2 korda kuus.

Kuna Tähtvere vald piirneb Tartu linnaga, siis Tähtvere valda teenindavad OÜ Tartumaa Perearst perearstid, kes paiknevad Tartu linnas Maarjamõisa polikliinikus L. Puusepa 1a.

Lisaks tegutseb Ilmatsalu alevikus aadressil Järve tee 9 pereõekabinet, kus patsientide vastuvõtt toimub kaks korda nädalas. Korra kuus võtab pereõekabinetis patsiente vastu ka perearst. Hambaravi teenust pakub Ilmatsalu hambaravikabinet, mis paikneb Ilmatsalu alevikus aadressil Aasa tee 5.

Vaba aja veetmise kohtadena tegutsevad Tähtvere vallas: Ilmatsalu huvikeskus, kus toimuvad erinevad kunsti-, tantsu- ja muusikaringid, Ilmatsalu võimla ja Ilmatsalu jõusaal, kus on loodud soodsad tingimused sportimiseks. Ilmatsalus tegutseb ka raamatukogu.

Tähtvere valda iseloomustab ka arenenud kolmas sektor. Vallas tegutsevad järgnevad kodanikuühendused: LIONS klubi Tähtvere, MTÜ Tähtvere Jahiselts, Pensionäride Ühendus, MTÜ Vorbuse Küla Selts jne.

1.7. Looduskeskkond

Tähtvere vald asub Kagu-Eesti lavamaal, maastik on valdavalt tasane, kohati lainjas. Mullad on rasked ja savised, kuid valdavalt viljakad. Suures osas on põllumaad kuivendatud. Peamiseks vooluveekoguks on valla põhjapiiriks olev Suur-Emajõgi, olulisemateks on veekogudeks ka Ilmatsalu jõgi ja Rahinge oja. Maaparandustööde käigus on rajatud paisjärved Haagele, Rahingele, Tükile ja Ilmatsallu, Ilmatsalu paisjärvega külgnevad Ilmatsalu kalatiigid. Vallas on metsa 4383 ha ning põllumaad 6000 ha, sood, võsa, ülejutavat luhta ning muud mittekasutatavat maad on 400 ha.

Eesti Looduse Infosüsteemi andmetel paiknevad Tähtvere vallas järgmised kaitsealad:

Kärevere looduskaitseala: loodusliku linnustiku kaitse eesmärgil rajatud. Peamised kaitstavad linnuliigid on: musträhn, hallpea-rähn, rukkirääk, herilaseviu, värbkakk, händkakk, väike-kärbsenäpp, täpikhuik. Lisaks linnustikule on Kärevere looduskaitseala eesmärgiks elupaigatüüpide – jõgede ja ojade, lamminiitude, rohunditerikaste kuusikute, vanade loodusmetsade ning soostuvate ja soo-lehtmetsade kaitse.

Kärevere looduskaitseala piiridega ühildub ka Natura 2000 Kärevere linnuhoiuala piir.

Keeri-Karijärve looduskaitseala asub Konguta, Nõo, Puhja ja Tähtvere valla territooriumil. Kaitseala asutati 2006. aasta veebruaris ja see on osa Natura 2000 võrgustiku loodusaladest. Kaitseala on jaotatud kolmeks sihtkaitse- ja üheks piiranguvööndiks. Suur osa kaitstavast territooriumist on lamminiidud, mis kujundavad piirkonna veerežiimi ja pakuvad lindudele elamis- ja toitumispaidu. Lindudest elutseb sealsetel aladel üliharuldane suur-konnakotkas, kaitsealustest liikidest elab ka merikotkas, kalakotkas ja väike-konnakotkas – kõik kuuluvad I kaitsekategooriasse. II kategooriasse kuuluvad valgeselg-kirjurähn ja kolmvarvas-rähn, III kategooriasse hallpea-rähn, musträhn, herilaseviu, händkakk, roo-loorkull, soo-loorkull, händkakk, väike-kärbsenäpp, laanepüü, mustviies, sookurg, täpikhuik, jõgitiir ja nõmmelööke. Kaitsealal on ka

pärisaru- ja puisniite, kus kasvab mitut liiki käpalisi. Vanadest loodusmetsadest võib leida ka III kaitsekategooria liike – harilikku ungrukolda ja karukolda.

Ilmatsalu park: väga hästi hooldatud. Suhteliselt liigirikas vabakujuline park (64 liiki) dendroloogiliselt huvitavate põlispuude ja liikidega.

2. TÄHTVERE VALLA JÄÄTMEKÄITLUSE ÜLEVAADE

Hetkel toimub olmejäätmete kogumine ja vedu valdavalt valla tiheasustusega piirkondades vastavat teenust pakkuvate ettevõtetega sõlmitud lepingute alusel. Hajaasustusega piirkondades on jäätmekäitluse korraldamine (va. ohtlikud jäätmed) nende valdaja korraldada. Ohtlike jäätmete kogumine toimub Ilmatsalu alevikus Eesti Elektri- ja Elektroonikaseadmete Ringlus MTÜ Ilmatsalu kogumispunktis, samuti on võimalik jäätmeid üle anda Tartu linna keskkonnajäätmete aadressidel Jaama 72a, Tartu ja Tähe 108, Tartu.

Tähtvere vallast 2007. aastal kogutud tavajäätmete kogused jäätmeliikide kaupa on esitatud tabelis 5. Andmed pärinevad Keskkonnaministeeriumi Info- ja Tehnokeskusest.

Tabel 5.

**Tavajäätmete kogumine Tähtvere vallas ettevõtetelt ja eraisikutelt 2007. a
jäätmearuannete andmetel**

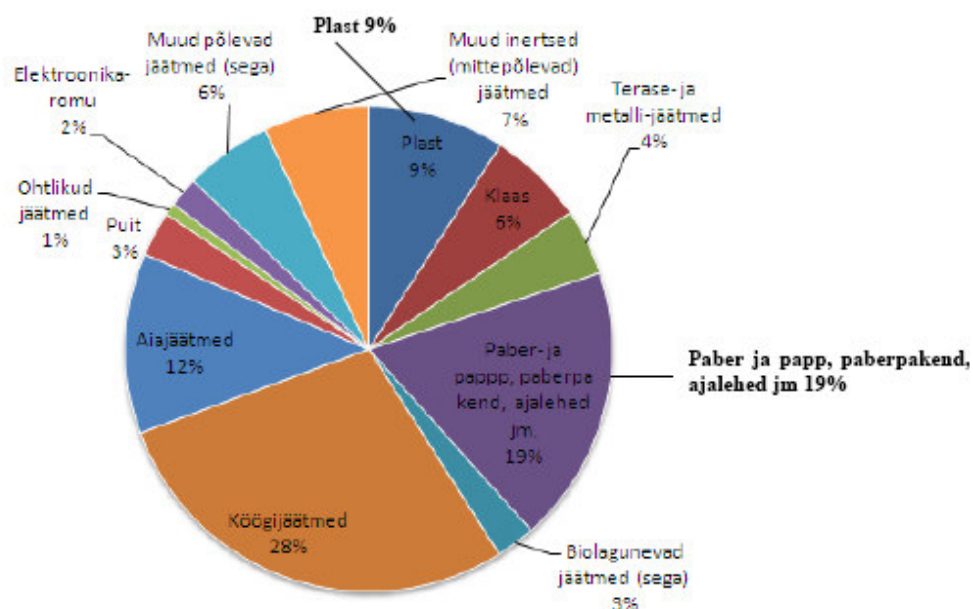
Jäätmekood	Jäätmete nimetus	Eraisikutelt (t)	Ettevõtetelt (t)
02 01 02	Loomsete kudede jäätmed	0	116.02
02 01 06	Loomaväljaheidet, virts ja sõnnik (sh reostunud allapanu), eraldi kogutud ja mujal käideldud vedelad farmiheidmed	0	7689
10 09 08	Kasutatud valukärnid ja -vormid, mida ei ole nimetatud koodinumbriga 10 09 07	1.033	0
15 01 01	Paber- ja kartongpakendid		0.048
15 01 02	Plastpakendid	1.975	0
15 01 03	Puitpakendid		15.44
15 01 04	Metallpakendid	0.233	0
15 01 06	Segapakendid	3.562	0
15 01 07	Klaaspakendid	0.827	0
16 01 03	Vanarehvid	0	5.961
16 01 17	Mustmetallid	0	3.416
16 01 18 02	Alumiinium ja alumiiniumisulamid	0	6.081
17 01 07	Betooni-, tellise-, plaadi- või keraamikatootesegud, mida ei ole nimetatud koodinumbriga 17 01 06	0.9	0
17 02 01	Puit	0	8.88
17 04 01	Vask, pronks, valgevask	0.189	0.023
17 04 02	Alumiinium	0.513	6.774
17 04 05	Raud ja teras	12.365	29.932
17 05 04	Kivid ja pinnas, mida ei ole nimetatud koodinumbriga 17 05 03	52.72	78.11
17 09 04	Ehitus- ja lammutussegapraht, mida ei ole nimetatud koodinumbriga 17 09 01, 17 09 02 ja 17 09 03	13.2	898.34
19 12 04	Plast ja kummi		48.635
20 01 01	Paber ja kartong	1.947	0
20 01 30	Pesuained, mida ei ole nimetatud koodinumbriga 20 01 29	0.001	0
20 02 01	Biolagundatavad jäätmed	2.8	1.57
20 03 01	Prügi (segaolmejäätmed)	321.5	451.011
20 03 04	Septikused	14.4	0
KOKKU:		428.165	9359.241

2.1. Olmejäätmed

Olmejäätmed on olemuselt üks enamlevinud jäätmeliike, tekkides kõikidel elualadel: kodumajapidamises, kaubanduses, tööstuses jm. Praktiliselt tekitab olmejäätmeid kogu elanikkond. Olmejäätmetes võib sisalduda nii tava- kui ka ohtlikke jäätmeid.

Olmejäätmed on valdavalt heterogeensed ja nende koostis on muutuv. Jäätmete koostis sõltub suurel määral eluaseme iseloomust (korterelamu, ühepereelamu jne) ja võimalusest jäätmeid tekkekohas sorteerida ning käidelda. Samuti sõltub olmejäätmete koostis ka aastaajast, sügiseti ja kevadeti on biolagunevate jäätmete osakaal suurem. Maal ja väikeasulates on parimad võimalused biolagunevate jäätmete eraldamiseks ning kompostimiseks. Uuselamupiirkondades on tekkiv jäätmete kogus üldjuhul suurem kui mujal, sest sealsetel elanikel on suurem sissetulek ning teistsugused tarbimisharjumused.

Tähtvere vallas ei ole uuritud olmejäätmete koostist, seega tuleb siinkohal tugineda teistele Eestis korraldatud uuringutele. Ülevaate segaolmejäätmete koostisest annab joonis 1.

Joonis 1. Segaolmejäätmete koostis (Allikas: Riigi jäätmekava 2008–2013)

Jäätmekäitlusettevõtete poolt Tähtvere vallas tühjendatavad segaolmejäätmete konteinerid seisuga aprill 2008 on esitatud tabelis 6.

Tabel 6.

Jäätmekäitlusettevõtete poolt Tähtvere vallas tühjendatavad segaolmejäätmete konteinerid

Asula	Konteinerite arv (tk)													
	0,14 m³	0,19 m³	0,24 m³	0,36 m³	0,6 m³	0,66 m³	0,75 m³	0,77 m³	0,8 m³	0,84 m³	1,1 m³	1,5 m³	2,5 m³	4,5 m³
Haage	3		12	1	1		1			1	1	3	3	
Ilmatsalu	2		6		1			2	1	1		2		4
Kandiküla	1		10	4								1		
Märja	2	3	27	3	1	3						1	1	2
Pihva	1		5			1				1				
Rahinge	1	2	24	6	3			2		2		4		
Rõhu	2		6	1	1								2	
Tähtvere	2		5	2	1	1								
Tüki	4		16	2	2	1						1		
Vorbuse	2		18	4	3	2						2	1	2
Kokku (tk)	20	5	129	23	13	8	1	4	1	5	1	14	7	8
Kokku (m³)	2.8	0.95	30.96	8.28	7.8	5.28	0.75	3.08	0.8	4.2	1.1	21	17.5	36

2.2. Pakend ja pakendijäätmed

Pakendid ja nende kasutamisel tekkinud jäätmed on üheks olulisemaks aspektiks, millele on viimasel kümnendil jäätmehoolduse korraldamisel tähelepanu pööratud. Suurem osa pakendijäätmetest on ühekorrapakendid, mille taaskasutamise süsteem ei ole veel välja kujunenud.

Pakendi ja pakendijäätmete kogumissüsteem toimib peamiselt aktsiisimaksuga koormatud pakendite osas (peamiselt alkoholi ja karastusjookide ühekorra- ja ringluspakend), mis sorteeritakse elanike poolt välja ning kogutakse (ostetakse kokku) nn. taarapunktides (pakendi müüja, tarnija või maaletooja vahendusel).

Pakendijäätmeid iseloomustab väike tihedus: olmejäätmete massist moodustavad nad umbes 30%, mahust aga kuni 60%. Kõige rohkem tekib paber- ja papp-pakendit, mis moodustab poole kõigist olmejäätmete koostises olevatest paberijäätmetest. Palju tekib ka klaas- ja plastikpakendeid. Klaaspakend moodustab peaaegu 100% olmejäätmete hulgas olevast klaasist ja plastpakend 80% olmejäätmete hulgas olevast plastikust. Vähem tekib komposiit-, metall- ja puitpakendeid. 2007. aastal koguti jäätmearuannete põhjal Tähtvere vallast kokku 22,1 tonni erinevaid pakendijäätmeid. Kogutud pakendijäätmed liigiti on välja toodud tabelis 5.

Eraldi kogutud pakendijäätmete üleandmiseks on suuremates keskustes küll piisavad, kuid väiksemates külates puuduvad võimalused. Klaas- ja plastiktaara ning

tetrapakendite ja metallpurkide kogumiseks mõeldud konteinerid asuvad Tähtvere vallas tabelis 7 toodud asukohtades.

Tabel 7.

Pakendikonteinerite asukohad Tähtvere vallas

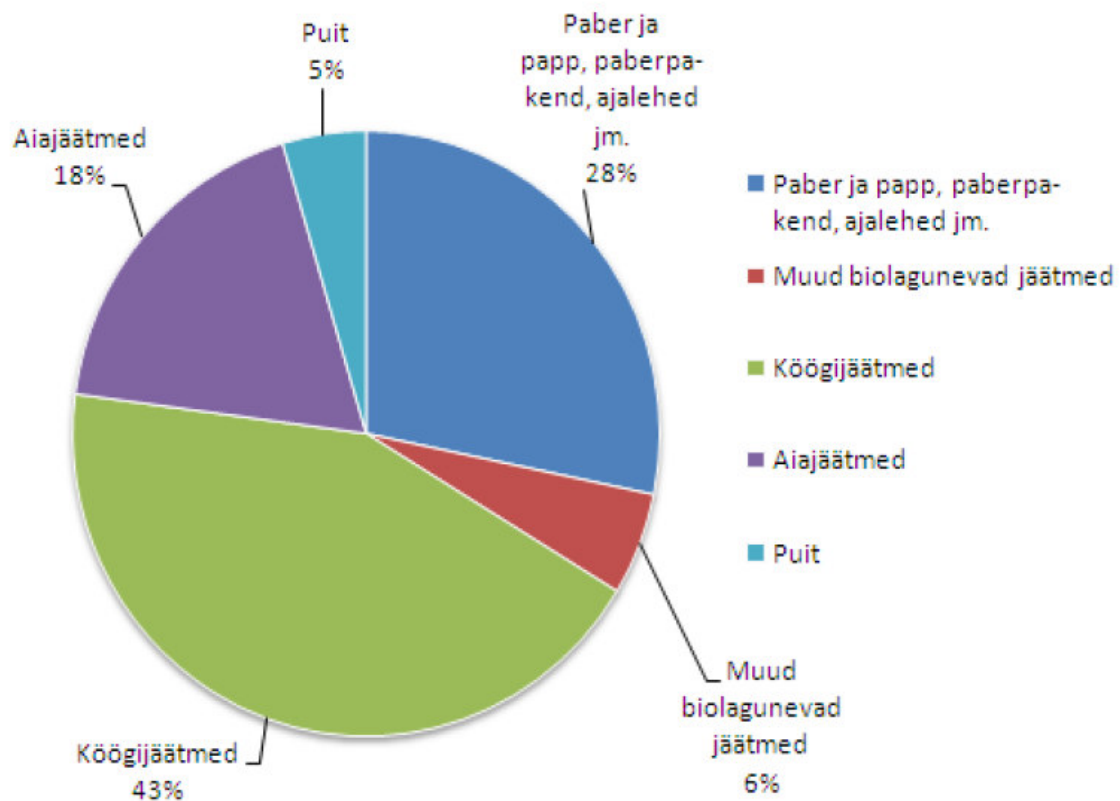
Asukoht	Konteineri tüüp	Konteineri maht (m ³)	Konteinerite arv	Operaator	Konteineri tellija
Märja park	segapakend	2.5	1	Utileek OÜ	ETO
Ilmatsalu kortermajad	segapakend	2.5	1	Utileek OÜ	ETO
Rahinge järv	segapakend	2.5	1	Utileek OÜ	ETO
Rõhu ridaelamud	segapakend	2.5	1	Utileek OÜ	ETO
Vorbuse garaažid	segapakend	2.5	1	Utileek OÜ	ETO
Haage kortermajad	segapakend	2.5	1	Utileek OÜ	ETO
Ilmatsalu Motelli parkla	segapakend	1.5	1	Cleanaway AS	Eesti Pakendiringlus
Kooli tee 1 avalik parkla, Ilmatsalu	segapakend	0.6	1	Cleanaway AS	Ilmatsalu Soojus OÜ
Keskuse 12 õuel, Märja	segapakend	0,6	1	Cleanaway AS	KÜ Märja 12
Ilmatsalu tee 47/49 õuel, Rahinge	segapakend	0,6	1	Cleanaway AS	Ilmatsalu Soojus OÜ
Kulli tee 1 õuel, Rahinge	segapakend	0,6	1	Cleanaway AS	Kulli 1 EÜ
Keskuse 11 õuel, Märja	segapakend	2,5	1	RagnSells AS	KÜ Märja 9
Tüki küla, Tüki paisjärv	segapakend	2,5	1	Cleanaway AS	Eesti Pakendiringlus

Kandiküla küla, Kandi tee	segapakend	2,5	1	Cleanaway AS	Eesti Pakendiringlus
Võilille tee 7, Haage	segapakend	0,6	1	RagnSells AS	KÜ Haage maja 1
Võilille tee 11A, Haage	segapakend	0,6	1	RagnSells AS	KÜ Haage 3A
Haagevälja tee 1, Haage	segapakend	0,6	1	RagnSells AS	KÜ Haage 5
Ilmatsalu tee 49, Rahinge	segapakend	0,6	2	RagnSells AS	Ilmatsalu Soojus OÜ

2.3. Biolagunevad jäätmed

Biolagunevad jäätmed on aeroobselt või anaeroobselt mikroorganismide toimel lagunevad jäätmed, nagu toidujäätmed, aia- ja haljastujäätmed, reoveesete, paber ja papp. Olemasoleva jäätmestatistika järgi ei ole võimalik hinnata Tähtvere vallas tekkivate biolagunevate jäätmete kogust. Kuid lähtudes erinevatest segaolmejäätmete koostise uuringutest, siis hinnanguliselt võib biolagunevate jäätmete osakaal segaolmejäätmete hulgas ulatuda 60–65%.

Kodumajapidamistes tekkivat biolagunevate jäätmete koostist iseloomustab joonis 2.

Joonis 2. Biologunevate jäätmete koostis (Allikas: Riigi jäätmekava 2008–2013)

2.3.1. Paber- ja papijäätmed

Paberi- ja papijäätmed moodustavad olemjäätmete hulgast keskmiselt 19%. Seejuures on ahikütte või kaminaga elamutes paberi osakaal väiksem ja kaugküttega elamutes suurem. Reaalselt tekkivad paberijäätmete hulgad on suuremad kui 19% olmejäätmetest, seda nii põletatava kui eraldi kogutava vanapaberi arvelt. Suur osa vanapaberist on taaskasutatav uue paberi tootmiseks, kui materjal puhta ja kuivana kokku koguda.

Paberi- ja papikonteinerid asukohad Tähtvere vallas on esitatud tabelis 8.

Tabel 8.

Paberi- ja papikonteinerite asukohad Tähtvere vallas

Asukoht	Konteineri maht (m ³)	Konteinerite arv	Operaator	Konteineri tellija
Järve tee 9, Ilmatsalu	0,6	1	Cleanaway AS	Ilmatsalu Soojus OÜ

Kooli tee 5, Ilmatsalu Põhikool	0,6	1	Cleanaway AS	Ilmatsalu Soojus OÜ
Pargi tee 4, Ilmatsalu Lasteaed	0,6	1	Cleanaway AS	Ilmatsalu Soojus OÜ
Järve tee 8, Ilmatsalu, vallamaja	0,6	1	Cleanaway AS	Ilmatsalu Soojus OÜ
Kooli tee 1, avalik parkla	0,6	1	Cleanaway AS	Ilmatsalu Soojus OÜ
Järve tee 15, Ilmatsalu motelli parkla	0,6	1	Cleanaway AS	Eesti Pakendiringlus
Keskuse 12, Märja	0,6	1	Cleanaway AS	KÜ Märja 12
Ilmatsalu tee 47/49, Rahinge	0,6	1	Cleanaway AS	Ilmatsalu Soojus OÜ
Keskuse 16, Märja	0,6	1	RagnSells AS	Keskuse 16
Keskuse 11, Märja	0,6	1	RagnSells AS	KÜ Märja 12
Aretuse 7, Märja	0,6	1	RagnSells AS	Kinnistu kasutaja
Tiksoja, Tähtvere küla	0,6	1	RagnSells AS	ridaelamu
Võilille tee 11A, Haage	0,6	1	RagnSells AS	KÜ Haage 3A

2.3.2. Kompostitavad jäätmed

Kompostitavad jäätmed moodustavad uuringute põhjal ca 40% segaolmejäätmetest (toidujäätmed ning aia- ja haljastujäätmed). Tähtvere vallas võib nende osakaal jäätmete hulgas mõnevõrra erineda. Ühest küljest tekib ilmselt rohkem aia- ja haljastusjäätmeid, aga teisest küljest ei satu need kõik olmejäätmete konteinerisse, kuna eramajades on võimalus biolagunevaid jäätmeid oma krundil kompostida. Praegusel hetkel Tähtvere vallas kompostimisväljak puudub.

2.3.3. Käideldud rooveesete

Tähtvere vallas asuvad roveepuhastid Ilmatsalus, Rahingel, Rõhul, Vorbusel ja Haigel. Settekäitlus on korraldatud Ilmatsalu roveepuhasti juures, kus toimub sette

kompostimine. Kompostitud setet kasutab edasi AS Tartu Agro. Teiste puhastite juures on settekäitlus hetkel lahendamata. Käitlemata reovee- ja septikusette ladestamine põldudele on keelatud.

2.3.4. Põllumajandusjäätmed

Põllumajandusjäätmed tekivad nii spetsialiseerunud põllumajanduslikes ettevõtetes kui ka kodumajapidamistes. Siinkohal käsitletakse põllumajanduslikule tootmisele iseloomulikke jätmeid – sõnnik (läga), loomasööda jäägid, surnud loomad. Samuti tekib põllumajanduslikus tootmises olmejätmeid, vanarehve ning nn. tavapäraseid ohtlikke jätmeid (vanaõlid, pliiakud), mida käesolevas jäätmekavas käsitletakse vastavates peatükkides.

Põllumajandusjätmete tekke kohta puudub taas reaalne ja usaldusväärne info, sest üldjuhul ei ole põllumajandustootjad hõlmatud jäätmekäitluse statistika aruandluses. Seda seetõttu, et enamikel põllumajandusega tegelevatel ettevõtetel puudub jäätmeluba ja nad ei ole kohustatud esitama jäätmearuannet.

Põllumajandusjätmete põhiosa moodustab sõnnik. Sõnnikut saab jätmetena käsitleda üksnes tinglikult, *Jäätmeseaduse* reguleerimisalasse ei kuulu muu hulgas mullaviljakuse parandamiseks või mujal taaskasutatud sõnnik. *Veeseaduse* kohaselt on väetis selline aine või valmistis, mille kasutamise eesmärk on kasvatavate taimede varustamine toitainetega, väetiseks loetakse ka sõnnikut ja silomahla. Seega on keerukas tõmmata piiri, mille järgi otsustada, millal on tegemist jätmetega ja millal väetisega.

Sõnniku ja muude loomaväljaheidete kogumisel ning taaskasutusel on peamiseks aspektiks veekaitsevennõuete järgimine, seda nii hoidlate rajamisel ja kasutamisel kui ka sõnniku laotamisel.

Loomsete jätmete käitlemist käsitlevad *Veterinaarkorralduse seadus* ja *Loomatauditõrje seadus* ning põllumajandusministri määrus „*Loomsete jätmete liigitus, nende käitlemise veterinaarhõlmed ning käitlemisega tegelevate ettevõtete tunnustamise kord*“.

Kõik loomsed jätmed tuleb käidelda Väike-Maarjas paiknevas loomsete jätmete käitlustehases.

Põllumajanduses tekkivad väetiste, pestitsiidide ja teiste tõrjevahendite jätmete kogused on väikesed. Suuremad ohtlike ainete jääkide kogused võivad tekkida eelnimetatud vahendite hoolimatul kasutamisel, samuti väetiste ja taimekaitsevahendite ladude likvideerimise käigus.

2007. aastal koguti jäätmearuannete põhjal Tähtvere vallas 116 tonni loomsete kudede jätmeid.

2.4. Ehitus- ja lammutusjäätmed

Igasugune ehitus- ja lammutustegevus toob kaasa jäätmete tekke. Ehitusjäätmeks on näiteks kasutuskõlbmatud materjalid, ehitusmaterjalide ülejäägid, pakendid jne. Potentsiaalselt võivad ehitusjäätmel sisaldada ka ohtlikke aineid nagu asbest, keemiliselt töödeldud puit jne. Ehitus- ja lammutusjätmeid on tihti ka olmejätmete koosseisus. Ehitusjätmetest moodustab hinnanguliselt mineraalne materjal (tellised, betoon, klaas jm) 50%, puit 40% ning metall 10%.

Suur osa tekkivatest jätmetest on taaskasutatavad. Osa jätmetest kõrvaldatakse tekkekohas, näiteks põletatakse, või kasutatakse ehitusmaterjalina teistel objektidel, suures osas kasutatakse ehitusjätmeid pinnase täiteks. Ehitusjätmete kasutamine keskkonnaseisundi parandamiseks, pinnasetäiteks on suuremahuliste tööde puhul lubatav vaid pärast jäätmekäitleja registreerimist Tartumaa Keskkonnateenistuses.

Ohtlikud ehitusjäätmel (asbesti sisaldavad jätmed, värvi-, laki-, liimi- ja vaigujätmed, sh nende kasutatud tühitaara ja nimetatud jätmetega, immutatud materjalid jms. naftaprodukte sisaldavad jätmed, saastunud pinnas) tuleb koguda liikide kaupa eraldi ja anda üle ohtlike jätmete käitluslitsentsi omavale isikule.

Tähtvere valla territooriumil hetkel ehitusjätmete üleandmisvõimalused puuduvad. Tasu eest on ehitus- ja lammutusjätmeid võimalik üle anda Tartu Keskkonnajamades aadressidel Jaama 72a ja Tähe 108.

2.5. Ohtlikud jätmed

Tähtvere valda iseloomustab eelkõige koguseliselt kuid ka sortimendilt vähene ohtlike jätmete teke. Valdavalt on tegemist olmesfäärile iseloomulike ohtlike jätmetega, spetsiifilisi tööstusprotsessides tekkivaid ohtlikke jätmeid tekib vähe. Tähtvere vallast 2007. aastal kogutud ohtlike jätmete koguhulga jätmeliikide kaupa on esitatud tabelis 9. Andmed pärinevad Keskkonnaministeeriumi Info- ja Tehnokeskusest.

Tabel 9.

**Ohtlike jäätmete kogumine Tähtvere vallas ettevõtetelt ja eraisikutelt 2007. a
jäätmearuannete andmetel**

Jäätmekood	Jäätmete nimetus	Eraisikutelt (t)	Ettevõtetelt (t)
08 01 11*	Orgaanilisi lahusteid või muid ohtlikke aineid sisaldavad värvi- ja lakijäätmed		10.282
08 01 19*	Värve või lakke sisaldavad vesisuspensioonid, mis sisaldavad orgaanilisi lahusteid või muid ohtlikke aineid		2.011
13 01 13*	Muud hüdraulikaõlid		4.015
13 02 05*	Mineraalõlipõhised kloorimata mootori-, käigukasti- ja määrideõlid		0.19
13 02 06*	Süntetilised mootori-, käigukasti- ja määrideõlid		0.011
13 02 08*	Muud mootori-, käigukasti- ja määrideõlid		0.084
14 06 03*	Muud lahustid ja lahustisegud		5.216
15 01 10*	Ohtlikke aineid sisaldavad või nendega saastunud pakendid	0.089	0.653
15 02 02*	Ohtlike ainetega saastunud absorbendid, puhastuskaltsud, filtermaterjalid (sh nimistus mujal nimetamata õlifiltrid) ja kaitseriietus		0.25
16 01 07*	Õlifiltrid	0.001	0.531
16 06 01*	Pliiakud	3.1	1.099
16 07 08*	Õli sisaldavad jäätmed		1
17 06 01*	Asbesti sisaldavad isolatsioonimaterjalid	0.068	0
20 01 13*	Lahustid		1.073
20 01 17*	Fotokemikaalid	0.038	0
20 01 21*	Luminestsentslambid ja muud elavhõbedat sisaldavad jäätmed	0.021	0.059
20 01 26*	Õli ja rasv, mida ei ole nimetatud koodinumbriga 20 01 25	0.05	0
20 01 27*	Ohtlikke aineid sisaldavad värvid, trükivärvid, liimid ja vaigud	0.462	0
20 01 33*	Koodinumbritega 16 06 01, 16 06 02 ja 16 06 03 nimetatud patareid ja akud ning sortimata patarei- ja akukogumid, mille hulgas on selliseid patareisid või akusid	0.015	0.002
20 01 35*	Ohtlikke osi sisaldavad kasutuselt kõrvaldatud elektri- ja elektroonikaseadmed, mida ei ole nimetatud koodinumbritega 20 01 21 ja 20 01 23	7.53	0.118
20 01 98*	Sortimata ravimikogumid	0.055	0
KOKKU:		11.429	26.594

Ohtlike jäätmete teke ja kogumine ettevõtluses

Ettevõtjatel on kohustus koguda ettevõttes tekkinud ohtlikke jäätmeid ja anda need üle ohtlike jäätmete käitluslitsentsi omavale jäätmekäitlejale. Ettevõtte võib vedada oma tegevuses tekkivad ohtlikud jäätmed omavahenditega käitlusse, kuid sellisel juhul peab ettevõtjal olema ka vastav jäätmeluba. Enamlevinuks ning ettevõtjale valdavalt

mugavamaks mooduseks on ka transporditeenuse ostmise käitlejatelt. Tähtvere valla lähim ohtlike jäätmete käitleja on AS Epler&Lorenz.

Peamisteks ettevõtluses tekkivateks ohtlikeks jäätmeteks on vanaõlid ning muud õlidega seonduvad jäätmed, samuti akud ning patareid ja päevavalguslambid. Kõiki tekkinud ohtlikke jäätmeid ei anta üle nõuetekohasele käitlemisele, osa neist ladustatakse ning antakse eeldatavasti üle tulevikus, väikene osa aga taaskasutatakse (näiteks vanaõlid taaskasutatakse metsa ülestöötamisel saeõlina, teataval määral ka põletatakse).

Tähtvere vallas tegutsevates ettevõtetes tekkinud ja ohtlike jäätmete käitlejale üle antud ohtlike jäätmete koguste kohta puudub usaldusväärne statistika.

Ohtlike jäätmete teke ja kogumine elanikkonnalt

Elanikkonna poolt tekitatavad olmejäätmed sisaldavad alati ka teatavat osa ohtlikke jäätmeid, hinnanguliselt sisaldavad olmejäätmed 1% ohtlikke jäätmeid. Jäätmete ohtlikkuse vähendamiseks on väga oluline eraldada tekkivad ohtlikud olmejäätmed mitteohtlikest ning tagada nende keskkonnaohutu käitlemine.

Väiksemamõõtmelisi ohtlikke jäätmeid (akud, päevavalguslambid, ravimid jmt) saab viia Ilmatsalu katlamaja juures asuvasse ohtlike jäätmete konteinerisse. Samuti on 2008. a algusest võimalik Tähtvere valla elanikel oma ohtlikke jäätmeid tasuta (piiratud kogustes) üle anda Tartu linna keskkonnajamades aadressidel Tähe 108 ja Jaama 72a. Koostöös AS Epler&Lorenz korraldatakse vähemalt kord aastas ka ohtlike jäätmete kogumisring.

2.6. Tähtvere vallas tegutsevad jäätmekäitlejad

Vallas tegutsevad jäätmekäitlejad võib jagada sisuliselt kaheks:

- Enda poolt tekitatud jäätmete käitlejad;
- Teiste isikute poolt tekitatud jäätmete käitlejad.

Esimesse gruppi kuuluvad Tähtvere valla puhul eelkõige põllumajandusettevõtted, mis taaskasutavad või kõrvaldavad ettevõttes tekkinud põllumajandusjäätmeid (sh. sõnnik, taimsete kudede jäätmed, reovee kohtpuhastite setted). Suurimaks põllumajandusjäätmete käitlejaks Tähtvere vallas on AS Tartu Agro.

Samuti toimub põllumajandusettevõtete poolt Tartu linna reoveepuhasti töödeldud sette ning õlletehase õlleraba taaskasutamine. Jäätmekäitlejateks tuleb lugeda ka vallas tegutsevaid puiduettevõtteid, millised kasutavad puidu töötlemisel tekkivaid jäätmeid kütusena.

Käesoleval ajal tegutseb elanikkonnalt ja ettevõtetelt olmejäätmete kogumisega ja veoga Cleanaway Tartu AS ning Ragn-Sells Eesti AS, viimane tegeleb ka ehitus- ja lammutusjäätmete veoga. Vallas tekkinud ohtlikud jäätmed ning valdavalt ka

elektroonikaromu käitleb Epler&Lorenz AS, ettevõtte viib vallavalitsuse tellimusel ka läbi ohtlike jäätmete kogumisringe.

2.7. Jäätmetekke prognoos

2.7.1. Olmejäätmete teke

GeoBaltica OÜ konsultantide poolt jäätmekäitlusfirmades läbiviidud küsitluse tulemusena leiti, et hajaasustusega piirkondades tekitab inimene keskmiselt 225 kg segaolmejäätmeid aastas ja tiheasustusega piirkondades 275 kg segaolmejäätmeid aastas.

Tähtvere valla elanikkonnal tekkivad segaolmejäätmete kogused 2008. aastal on välja toodud tabelis 10. Tuleb nentida, et tabelis 10 esitatud kogused on siiski hinnangulised ning võivad erineda reaalselt tekkivatest jäätmekogustest.

Tabel 10.

Tähtvere vallas hinnanguliselt tekkivad segaolmejäätmete kogused asulate kaupa.

ASULA	ELANIKE ARV	TEKKIV JÄÄTMEKOGUS ELANIKU KOHTA (kg/a)	TEKKIV JÄÄTMEKOGUS 2008.a (t/a)
Ilmatsalu alevik*	363	275	99.825
Märja alevik*	571	275	157.025
Raginge küla	351	225	78.975
Haage küla	303	225	68.175
Vorbuse küla	224	225	50.4
Tüki küla	222	225	49.95
Rõhu küla	173	225	38.925
Tähtvere küla	146	225	32.85
Kandiküla küla	106	225	23.85
Pihva küla	76	225	17.1
Kardla küla	56	225	12.6
Ilmatsalu küla	63	225	14.175
KOKKU:			643.85

* Tiheasustusega ala

Lähtudes Euroopa Liidu liikmesriikide olmejäätmete tekkekoguste hinnangust, võib eeldada, et olmejäätmete kogus suureneb keskmiselt 3% aastas kuni aastani 2013. Eeldada võib, et olmejäätmete koguse kasv on suurem lähiaastatel ning edaspidi väheneb vastavalt majanduskasvu stabiliseerumisega.

2.7.2. Pakendijäätmete teke

Pakendijäätmete osakaal on olmejäätmete hulgas küllaltki suur ning tõenäoliselt on oodata Eestis seoses tarbimise kasvuga olmejäätmetes sisalduvate pakendijäätmete keskmise koguse kasvu praeguselt 114 kg-lt elaniku kohta aastas 139 kg-ni 2013.a. elaniku kohta aastas. Seega tuleb valla jäätmehoolduses rõhku panna pakendijäätmete kogumissüsteemi korraldamisele, mis tuleneb *Pakendiseadusest*. Lisaks joogitaarale kehtestatavale tagatisrahale kohustatakse tootjaid ka muud müügipakendit tagasi koguma, mis peaks samuti suurendama eraldikogutud pakendijäätmete koguseid. Tabeli 11 andmete põhjal tekib 2008. aastal Tähtvere vallas hinnanguliselt 302 tonni pakendijäätmeid.

Tabel 11.

Tähtvere vallas hinnanguliselt tekkinud pakendijäätmete kogused asulate kaupa.

ASULA	ELANIKE ARV	TEKKIV JÄÄTMEKOGUS ELANIKU KOHTA (kg/a)	TEKKIV JÄÄTMEKOGUS 2008.a (t/a)
Ilmatsalu alevik	363	114	41.382
Märja alevik	571	114	65.094
Raginge küla	351	114	40.014
Haage küla	303	114	34.542
Vorbuse küla	224	114	25.536
Tüki küla	222	114	25.308
Rõhu küla	173	114	19.722
Tähtvere küla	146	114	16.644
Kandiküla küla	106	114	12.084
Pihva küla	76	114	8.664
Kardla küla	56	114	6.384
Ilmatsalu küla	63	114	7.182
KOKKU:			302.556

2.7.3. Ehitus- ja lammutusjäätmete teke

Ehitusjäätmete tekke maht oleneb üldisest majandusseisust (investeeringute võimalused), konkreetsetest suurematest investeeringutest ja elanikkonna ostujõust. Ehitus- ja lammutusjäätmete teke sõltub järgmistest asjaoludest:

- ehitusmaterjalide tootjatest ja tehnoloogiast
- ehitus- ja kinnisvaraturust, tööstus- ja tsiviilehituse mahust
- elamufondi seisundist ja selle rekonstrueerimisest
- mittevajalike hoonete ja rajatiste lammutamisest.

Nendest suuremad jäätmekogused tekivad lammutamisel ja rekonstrueerimisel, vähem aga uute hoonete ehitamisel. Toetudes teiste maade kogemustele ja uuringutele tekib rekonstrueerimisel (renoveerimisel) 1 m² pinna kohta keskmiselt 60 kg jäätmey. Lammutamisel võib see kogus keskmiselt olla 900 kg/m² kohta.

2.8. Jäätmey taaskasutamine ja kõrvaldamine

Riigikogu poolt on määratletud Eesti keskkonnapoliitika, mille üheks põhieesmärgiks on jäätmekäitluse arendamine, jäätmetekke vähendamine ja jäätmey ringlussevõtu ergutamine. Eesmärkide saavutamiseks koostati Eesti Keskkonnategevuskava.

Jäätmehulkade ja keskkonnareostuse vähendamiseks on tarvis maksimaalselt taaskasutada tekkinud jäätmey, selle võimaluse puudumisel tuleb jäätmey seadusele vastavalt kõrvaldada, kuid võimalikult vähe ladestada prügilasse.

Jäätmey taaskasutamine on jäätmekäitlustoiming, millega jäätmey või neis sisalduvad materjalid võetakse kasutusele uute toodete valmistamisel või energia tootmisel. Jäätmey taaskasutamiseks tuleb need kohapeal liigiti koguda või hiljem liikide kaupa sorteerida. Kohapeal liigiti kogutud materjalide kvaliteet on parem ja võimaldab efektiivsemat taaskasutust.

Eeldatavasti põletatakse eramajapidamiste küttekolletes ära suur osa taaskasutatavat paberit ja pappi. Samuti võib eeldada, et toimub teatav biolagunevate jäätmey taaskasutamine, samuti ka pakendiaktsiisiga kaetud pakendi üleandmine vastavale ettevõttele (taarapunkti). Olulisim probleem siinkohal on ikkagi see, et palju taaskasutatavaid jäätmey ladestatakse prügilasse olmejäätmey koosseisus.

Jäätmey kõrvaldamine on toiming, millega jäätmey viiakse keskkonda. Jäätmey keskkonda viimine võib toimuda selleks ette nähtud kohtades (prügilates). Tähtvere vallale lähimaks jäätmey ladestuskohaks on nõuetele mittevastav tavajäätmey prügilA Aardlapalus. Tulenevalt nõudest sulgeda 2009. aasta 16. juuliks kõik nõuetele mittevastavad prügilad ei jää Kagu-Eestisse (Tartumaa, Põlvamaa, Valgamaa, Võrumaa) praeguse seisuga ühtegi nõuetele vastavat prügilat.

Juhul, kui 2009. aasta 16. juuliks pole antud piirkonda uut ladestusala või jäätmepõletustehast rajatud, siis üheks võimaluseks on Tähtvere vallas tekkinud jäätmete ladestamine Väätsa, Torma või Paikuse prügilasse.

Masspõletustehase põhjendatus Tartu piirkonnas on alles hindamisel.

2.9. Jäätmekäitluseks vajalik loodusvara

Jäätmeseaduses on jäätmekäitluseks vajaliku loodusvara all mõeldud vee, turba, savi ja pinnase kasutamise mahu hinnangut. Tähtvere vallas asunud kunagised väikeprügilad on nüüdseks kõik suletud. Nende juures olulist loodusvarade vajadust enam ei ole. Vähesel määral võivad erinevad loodusvarad leida kasutust jääkreostuste likvideerimisel, ebaseaduslike prügi mahapanekukohtade katmisel ja planeeritava maakondliku jäätmekeskuse ning kompostimisväljaku rajamisel. Vaja minevat loodusvarade mahtu ei saa praegu täpselt hinnata ning see selgub juba konkreetsete tegevuste kavandamise ning projekteerimise käigus.

3. JÄÄTMEKÄITLUST REGULEERIV SEADUSANDLUS

Eesti Vabariik rakendab jäätmemajanduse planeerimisel ja korraldamisel säästava arengu põhimõtteid ning arvestab keskkonna-alases seadusloomes Euroopa Liidu direktiivide soovitusetega. 28. jaanuaril 2004. aastal võttis Riigikogu vastu jäätmeseaduse (RT I 2004, 9, 52; 2004, 30, 208; 2005, 15, 87; 2005, 37, 288; 2006, 28, 209; 2006, 58, 439; 2007, 19, 94; 2007, 44, 315), mis lähtub peamiselt kahest Euroopa Liidu jäätmealasest raamdirektiivist - Euroopa Nõukogu direktiiv 75/442/EMÜ 15.07.1975 jäätmete kohta (EÜT L 194, 25.07.1975), muudetud Nõukogu direktiiviga 91/156/EMÜ 18.03.1991 (EÜT L 78, 26.03.1991) ja Euroopa Nõukogu direktiiv 91/689/EMÜ ohtlike jäätmete kohta (EÜT L 377, 31.12.1991).

Jäätmeseadus sätestab üldnõuded jäätmete tekke ning jäätmehoolduse korralduse jäätmete ohtlikkuse ja koguse vähendamiseks, samuti vastutuse kehtestatud nõuete rikkumise eest. Antud seadusega on sätestatud ka kohaliku omavalitsuse õigused ja kohustused jäätmehooldusega seonduvas.

Lisaks jäätmeseadusele reguleerivad jäätmehooldust Eesti Vabariigis:

Säästva arengu seadus (RT I 1995, 31, 384; 1997, 48, 772; 1999, 29, 398; 2000, 54, 348; 2005, 15, 87) mis sätestab looduskeskkonna ja loodusvarade säästliku kasutamise rahvusliku strateegia alused ja tugineb ÜRO Keskkonna- ja Arengukonverentsi otsustele. Vastavalt seaduse paragrahv 4 lõikele 2 peab omavalitsusüksuse arengukava kinnitamisel ja ettevõtluse korraldamisel arvestama välislepingutest tulenevaid kohustusi ja nende täitmiseks kinnitatud riiklikke programme.

Planeerimisseadus (RT I 2002, 99, 579; 2004, 22, 148; 2004, 38, 258; 2004, 84, 572; 2005, 15, 87; 2005, 22, 150; 2006, 14, 111; 2007, 24, 128), mis reguleerib riigi, kohalike omavalitsuste ja teiste isikute vahelisi suhteid planeeringute koostamisel (sh jäätmekäitluskohtade kavandamine jm), ehituslikul projekteerimisel, ehitamisel ja ehitiste kasutamisel lähtuvalt loodus- ja tehiskeskkonna säilitamise ja selle kvaliteedi parandamise eesmärgist.

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus (RT I 2005, 15, 87; 2006, 58, 439; 2007, 25, 131) kehtestab keskkonnamõjude hindamise korra (sh olmejäätmete lõpladestuspaikade ja tehnoloogia valikul) ja kõrgendatud keskkonnariskiga ettevõtete keskkonnanäiditeerimise korra.

Keskkonnatasude seadus (RT I 2005, 67, 512; 2006, 15, 120; 2006, 29, 220; 2007, 22, 117; 2007, 45, 319), mille ülesandeks on majanduslike abinõudega piirata saasteainete ja jäätmete sattumist looduskeskkonda ning saada täiendavaid vahendeid saastekahjustuste kompenseerimiseks ja keskkonnakaitse finantseerimiseks.

Pakendiseadus (RT I 2004, 41, 278; 2004, 89, 611; 2005, 37, 288) mis kehtestab pakendile ja pakendi kasutamisele esitatavad üldnõuded, pakendi ja pakendist tekkivate jäätmete vältimise ja vähendamise meetmed, pakendi ja pakendijäätmete taaskasutussüsteemi korralduse ning vastutuse kehtestatud nõuete täitmata jätmise eest. Käesolev seadus reguleerib pakendijäätmete käitlemist niivõrd, kuivõrd see on reguleerimata jäätmeseadusega.

Veeseadus (RT I 1994, 40, 655; 1996, 13, 240; 1998, 2, 47; 1998, 61, 987; 1999, 10, 155; 1999, 54, 583; 1999, 95, 843; 2001, 7, 19; 2001, 42, 234; 2001, 50, 283; 2001, 94, 577; 2002, 1, 1; 2002, 61, 375; 2002, 63, 387; 2003, 13, 64; 2003, 26, 156; 2003, 51, 352; 2004, 28, 190; 2004, 38, 258; 2005, 15, 87; 2005, 37, 280; 2005, 67, 512; 2006, 28, 211; 2007, 1, 1) kehtestab nõuded jäätmete uputamiseks veekogusse või vette paigutamiseks.

Välisõhu kaitse seadus (RT I 2004, 43, 298; 2005, 15, 87; 2007, 19, 95) kehtestab nõuded jäätmete põletamisel. Jäätmete põletamiseks peab paikse saasteallika valdaja taotlema erisaasteloa.

Loomatauditõrje seadus (RT I 1999, 57, 598; 97, 861; 2000, 82, 526; 2001, 3, 4; 2001, 88, 531; 2001, 93, 566; 2002, 61, 375; 2002, 63, 387; 2002, 96, 566; 2004, 19, 135; 2004, 34, 236; 2005, 37, 286; 2005, 61, 477; 2006, 21, 162; 2007, 1, 1; 2007, 12, 66; 2007, 22, 114) annab aluse loomsete jäätmete liigitamiseks, käitlemise veterinaarnõueteks ning loomsete jäätmete käitlejate tunnustamiseks.

Keskkonnajärelevalve seadus (RT I 2001, 56, 337; 2002, 61, 375; 2002, 99, 579; 2002, 110, 653; 2003, 88, 591; 2004, 30, 209; 2004, 38, 258; 2005, 24, 182; 2005, 57, 45; 2007, 19, 95) määratleb keskkonnajärelevalve olemuse ja kehtestab keskkonnajärelevalvet teostavate, samuti keskkonnajärelevalvele allutatud isikute ning asutuste õigused ja kohustused ning järelevalvetoimingute korra.

3.1. Jäätmeseadusega sätestatud kohaliku omavalitsuse ülesanded:

§ 12 lg 2 – Jäätmehoolduse arendamist oma haldusterritooriumil korraldavad omavalitsusorganid;

§ 31 – Kohaliku omavalitsuse organ korraldab jäätmete sortimist, sealhulgas liigiti kogumist, et võimaldada nende taaskasutamist võimalikult suures ulatuses;

§ 39 – Jäätmehoolduse arendamiseks koostatakse kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekava, kus käsitletakse jäätmeolukorda, jäätmehoolduse korraldamise ja tõhustamise eesmärgi ning meetmeid eesmärkide saavutamiseks;

§ 42 – Kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekava on omavalitsuse üksuse arengukava osa, mis käsitleb valla või linna jäätmehoolduse arendamist, sealhulgas jäätmeveo piirkonna määramist oma haldusterritooriumil, jäätmete liigiti kogumise ja sortimise arendamist ja jäätmehoolduse rahastamist. Jäätmekava võib koostada mitme kohaliku omavalitsuse üksuse kohta.

§ 44 lg 3 – Keskkonnaminister ja kohaliku omavalitsuse üksus võib nõuda isikult, asutuselt ja tootjate ühenduselt tema jäätmealase tegevuse kohta teavet tasuta, kui see on vajalik jäätmekava koostamiseks või ajakohastamiseks.

§ 44 lg 4 – Kohaliku omavalitsuse üksus võib nõuda oma haldusterritooriumil tegutsevalt isikult, asutuselt ja tootjate ühenduselt jäätmeseaduse § 39 lõikele 3 vastava jäätmekava koostamist oma kulul ning esitamist, kui see on vajalik kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekava koostamiseks või ajakohastamiseks.

§ 44 lg 5 – Keskkonnaminister ja kohaliku omavalitsuse üksus on kohustatud säilitama jäätmekava koostamise käigus kogutud teabe seaduses sätestatud korras.

§ 55 – Kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekava eelnõu esitatakse enne selle vastuvõtmist arvamuse avaldamiseks keskkonnateenistusele ning maavanemale;

§ 56-58 – Kohaliku omavalitsuse üksuse organ korraldab jäätmekava eelnõu avaliku väljapaneku ja aruteluks avaliku istungi; linnavalitsus vaatab läbi avalikul istungil esitatud ettepanekud ja vastuväited, arvestab vajadusel esitatud ettepanekutega ja teeb avaliku väljapaneku ja avaliku istungi tulemused teatavaks kohalikus ajalehes;

§ 59 – Kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekava võtab vastu kohaliku omavalitsuse üksuse volikogu;

§ 65 lg 2 – kohaliku omavalitsuse organid korraldavad oma haldusterritooriumil kodumajapidamises tekkivate ohtlike jäätmete kogumist ja nende üleandmist jäätmekäitlejatele (välja arvatud tootjavastutuse korral);

§ 66 – Kohaliku omavalitsuse organ korraldab oma haldusterritooriumil olmejäätmete kogumise ja veo, korraldatud jäätmevedu võib hõlmata ka muid jäätmeid, kui seda tingib avalik huvi. Jäätmeliigid, millele kohaldatakse korraldatud jäätmevedu, vedamise sagedus ja aeg ning jäätmeveo teenustasu piirmäär kehtestatakse linna volikogu määrusega;

§ 67 – Kohaliku omavalitsuse organ korraldab jäätmeveo eri- või ainuõiguse andmiseks avaliku konkursi konkurentsiseaduse alusel kehtestatud korras;

§ 69 – Kohaliku omavalitsuse üksus asutab määrusega jäätmevaldajate registri ning kehtestab registri pidamise korra;

§ 70 – Kohaliku omavalitsuse organ korraldab jäätmeveoga hõlmatud jäätmete taaskasutamise või kõrvaldamise. Kohaliku omavalitsuse üksus võib korraldada ka muude jäätmete taaskasutamist või kõrvaldamist;

§ 71 – Jäätmehoolduseeskiri jäätmehoolduse korraldamiseks kohaliku omavalitsuse üksuses kehtestatakse volikogu määrusega. Jäätmehoolduseeskirja eelnõu esitatakse arvamuse saamiseks maavanemale ja keskkonnateenistusele, kes vajadusel teevad kahe nädala jooksul ettepanekuid eeskirja täiendamiseks;

§ 79 – Kohalik omavalitsus esitab kümne tööpäeva jooksul pärast jäätmeloa taotluse saamist loa andjale oma arvamuse jäätmeloa taotluse kohta;

§ 117 – Keskkonnaministril ja keskkonnajärelevalve asutusel on õigus saada toodete valmistajalt või sissevedajalt ning valitsusasutuselt või valla- või linnavalitsuselt andmeid Eestis valmistatavate või Eestisse sisseveetavate toodete ja nende valmistamisel kasutatavate ainete ning neist tekkivate jäätmete ja nende käitluse kohta;

§ 127 lg 2 – Jäätmeseaduse rikkumistest tulenevate väärtegude üheks kohtuväliseks menetlejaks on kohalik omavalitsus;

§ 128 lg 4 – Kui saastajat ei ole kindlaks tehtud ühe aasta jooksul jäätmete keskkonda viimise asjas süüteomenetluse alustamisest arvates, samuti juhul, kui jäätmete ja saastuse likvideerimisega ei ole võimalik keskkonnakaitsealistest kaalutlustest lähtuvalt viivitada, korraldab jäätmete käitlemise ja saastuse likvideerimise keskkonnajärelevalve asutuse või kohaliku omavalitsuse üksuse või kohaliku omavalitsuse asutuse ettekirjutuse alusel maa omanik, kellele kuuluval maal jäätmed või saastus asub. Ettekirjutuse täitmise tagamiseks võib ettekirjutuse teinud isik rakendada sunnivahendeid asendustäitmise ja sunniraha seaduses sätestatud korras.

§ 128 lg 6 – Kui kohaliku omavalitsuse organ ei ole korraldanud oma haldusterritooriumil korraldatud jäätmevedu, kuigi tal oli vastav kohustus, ja sellest tulenevalt on tekkinud keskkonnasaastus, kannab jäätmete ning nendest põhjustatud saaste likvideerimise kuludest poole kohaliku omavalitsuse organ;

3.2. Keskkonnajärelevalve seadusega sätestatud kohaliku omavalitsuse ülesanded:

§ 3 – Keskkonnajärelevalvet teostavad Keskkonnainspeksioon, Maa-amet ja kohaliku omavalitsuse organ või –asutus.

§ 6 lg 1 – Kohaliku omavalitsusüksuse volikogu kehtestatud keskkonnakaitse- ja -kasutusala otsuste järgimist kontrollivad volikogu poolt selleks volitatud isikud või asutused, või kui neid ei ole määratud, valla- ja linnavalitsus.

§ 6 lg 3 – Kohalik omavalitsusüksus:

1) rakendab seaduses sätestatud abinõusid ebaseadusliku tegevuse tõkestamiseks ja kohustuslike keskkonnakaitseabinõude elluviimiseks;

2) teavitab Keskkonnainspeksiooni keskkonda kahjustavast või ohustavast õigusvastasest tegevusest või loodusressursi kasutamisega seotud õiguspärasest tegevusest, kui selline tegevus seab ohtu inimeste elu, tervise või vara, ning Maa-ametit maakasutuse, maakorralduse ja maa-arvestuse nõuete rikkumise juhtumitest.

§ 6 lg 4 – Kui kohaliku omavalitsusüksuse volikogu ei ole otsustanud teisiti, toimub keskkonnajärelevalve samaselt riigiasutuse korraldatava järelevalvega ning järelevalve

teostajal on oma haldusterritooriumil võrdsed õigused riigi keskkonnajärelevalve asutuse ja keskkonnakaitseinspektoriga.

3.3. Pakendiseadusega sätestatud kohaliku omavalitsuse ülesanded:

§ 15 lg 1 - Kohaliku omavalitsuse organ määrab kindlaks oma haldusterritooriumil pakendi ja pakendijäätmete kogumisviisid ning sätestab need jäätmehoolduseeskirjas;

§ 15 lg 2 - Kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekavas käsitletakse eraldi pakendi ja pakendijäätmete kogumise ja taaskasutuse korraldust ning väljaarendamist ja seatud eesmärkide saavutamise meetmeid.

Lisaks seadustele reguleerivad kohalike omavalitsuste jäätmehooldust ka mitmesugused määrused. Jäätmeseadusest tulenevaid määruseid on kehtestanud nii Vabariigi Valitsuse kui ka Keskkonnaministri poolt.

Vabariigi Valitsus on kehtestanud:

- 6. aprilli 2004. a. määrusega nr 102 jäätmete, sealhulgas ohtlike jäätmete nimistu;
- 6. aprilli 2004. a. määrusega nr 103 jäätmete ohtlike jäätmete hulka liigitamise korra;
- 26. aprilli 2004. a. määrusega nr 121 ohtlike jäätmete käitluslitsentsi andmise, muutmise ja kehtetuks tunnistamise menetluse käigus läbiviidavate menetlustoimingute tähtajad, litsentsi taotlemiseks vajalike andmete loetelu ja litsentsi vormi;
- 26. aprilli 2004. a. määrusega nr 122 jäätmete tekitamiseks jäätmeluba vajavate tegevusvaldkondade tegevuste täpsustatud loetelu ning tootmismahud ja jäätmekogused, mille puhul jäätmeluba ei nõuta;
- 13. detsembri 2004. a. määrus nr 352 mootorsõidukite ja nende osade kogumise, tootjale tagastamise, taaskasutamise või kõrvaldamise nõuded, kord ja sihtarvud ning rakendamise tähtajad.
- 24. detsembri 2004. a. määrus nr 376 elektri- ja elektroonikaseadmete märgistamise viis ja kord ning elektri- ja elektroonikaseadmetest tekkinud jäätmete kogumise, tootjale tagastamise ning taaskasutamise või kõrvaldamise nõuded ja kord ning sihtarvud ja sihtarvude saavutamise tähtajad.

Keskkonnaminister on kehtestanud:

- 15. aprilli 2004. a. määrusega nr 17 metallijäätmete täpsustatud nimistu;
- 20. aprilli 2004. a. määrusega nr 18 jäätmeloa omamise kohustusest vabastatud isiku või tavajäätmete vedaja teate ja registreerimistõendi vormid;

- 21. aprilli 2004. a. määrusega nr 21 teatud liiki ja teatud koguses tavajäätmete, mille vastava käitlemise korral pole jäätmeloa omamine kohustuslik, taaskasutamise või tekkekohas kõrvaldamise nõuded;
- 22. aprilli 2004. a. määrusega nr 25 polüklooritud bifenuüle ja polüklooritud terfenüüle sisaldavate jäätmete käitlusnõuded;
- 26. aprilli 2004. a. määrusega nr 26 jäätmeloa andmise, muutmise ja kehtetuks tunnistamise menetluse käigus läbiviidavate menetlustoimingute tähtajad ning jäätmeloa taotlemiseks vajalike andmete täpsustatud loetelu ja jäätmeloa taotluse vormi ning jäätmeloa vormi;
- 26. aprilli 2004. a. määrusega nr 27 ohtlikke aineid sisaldavate patareide ja akude käitlusnõuded;
- 29. aprilli 2004. a. määrusega nr 38 prügilade rajamise, kasutamise ja sulgemise nõuded;
- juuni 2004. a. määrusega nr 66 jäätmepõletustehase ja koospõletustehase rajamise, kasutamise ja sulgemise nõuded;
- 8. juuli 2004. a. määrusega nr 89 romusõidukite käitlusnõuded
- 16. jaanuari 2007. a määrusega nr 4 olmejäätmete sortimise kord ning sorditud jäätmete liigitamise alused

3.4. Omavalitsuse õigusaktid

Üleriigilist seadusandlust täpsustavad kohaliku omavalitsuse õigusaktidena jäätmehoolduseeskiri ja heakorraeeskiri.

Tähtvere vallas kehtib hetkel Tähtvere Vallavolikogu 18.12.2007 a määrusega nr 9 kehtestatud jäätmehoolduseeskiri. Eeskirjas on sätestatud jäätmekäitluse üldprintsiibid, jäätmete kogumise, veo, taaskasutuse ja kõrvaldamise korraldamine ning nendega seotud tehnilised nõuded.

Tähtvere valla heakorraeeskiri on kehtestatud Tähtvere Vallavolikogu 04.04.2003 a määrusega nr 2. Heakorraeeskirjaga on sätestatud nii avalikult kasutatavate alade kui kinnistute heakorra tagamiseks vajalikud nõuded ja kohustused, mis on otseselt või kaudsemalt seonduvad ka jäätmealase tegevusega.

4. JÄÄTMEHOOLDUSE EESMÄRGID

4.1. Eesmärkide püstitamise alused

Tähtvere valla jäätmekava eesmärkide püstitamisel jälgitakse:

- jäätmehoolduse olemasolevat olukorda ja probleeme;
- Eesti Keskkonnanstrateegias antud jäätmehoolduse suundi ja õigusaktides antud nõudeid;
- Üleriigilist jäätmekava ning Tähtvere valla arengukava aastateks 2007–2013.
- koostöövõimalusi naaberomavalitsustega

4.2. Õigusaktidest tulenevad nõuded

Arvestades praegust ning prognoositavat ettevõtluse struktuuri ning jäätmeteket on Tähtvere vallas jäätmehoolduse kavandamisel olulised järgmised õigusaktidest ja nende eelnõudest tulenevad nõuded.

Jäätmete tekke vältimine ja vähendamine (*Jäätmeseadus* RT I 2004, 9, 52; 30, 208):

- Iga tegevuse juures tuleb rakendada kõiki sobivaid jäätmetekke vältimise võimalusi, samuti kanda hoolt, et jäätmed ei põhjustaks ülemäärast ohtu tervisele, varale ega keskkonnale;
  - Rakendada loodusvarade ja toorme säästlikuks kasutamiseks parimat võimalikku tehnikat, sealhulgas tehnoloogiat, milles võimalikult suures ulatuses taaskasutatakse jäätmeid;
  - Kavandada, projekteerida, valmistada ja sisse vedada eeskätt sellised tooteid, mis on kestvad ja korduskasutatavad ning mille kasutuselt kõrvaldamisel tekkinud jäätmed on taaskasutatavad võimalikult suurel määral.
  - Toodete valmistamisel peab tootja võimalikult suures ulatuses piirama ohtlike ainete kasutamist, et vältida nende sattumist keskkonda, hõlbustada toodetest tekkinud jäätmete ringlussevõttu ning vältida vajadust kõrvaldada jäätmeid ohtlike jäätmetena, edendama teisese toorme kasutamist toodetes.
  - Tootja on kohustatud tema valmistatud, edasimüüdud või imporditud probleemtoodetest tekkinud jäätmed kokku koguma ja neid taaskasutama või kõrvaldama.

Jäätmete taaskasutamine (*Jäätmeseadus*)

- Jäätmed tuleb taaskasutada, kui see on tehnoloogiliselt võimalik ning kui see ei ole muude jäätmekäitlusmoodustega võrreldes ülemäära kulukas;
- Jäätmete energiakasutusele tuleb eelistada jäätmete ringlussevõttu toormena või materjalina;
- Jäätmed taaskasutatakse või kõrvaldatakse nende tekkekohale võimalikult lähedal asuvas tehnoloogiliselt sobivas ning tervise- ja keskkonnakaitsenõuetele vastavas jäätmekäitluskohas;
- Kohaliku omavalitsuse üksus korraldab jäätmete sortimist, sealhulgas liigiti kogumist, et võimaldada nende taaskasutamist võimalikult suures ulatuses.

Pakendi kogumine ja taaskasutamine

Pakendiseaduse (RTI, 06.05.2004, 41, 278) kohaselt peab alates 2004. aasta 1. maist pakendiettevõtja, välja arvatud isik, kes müüb pakendatud kaupa, tagama oma pakendatud kauba ja sisseveetud pakendatud kauba pakendijäätmete taaskasutamise järgmises ulatuses:

- 1) pakendijäätmete kogumassist vähemalt **50%-ni** aastas;
- 2) pakendijäätmete kogumassist **ringlussevõtuna** vähemalt **25%-ni** aastas ja iga pakendimaterjali liigi kogumassist vähemalt **15%-ni** aastas.

Alates 2010. aasta 31. detsembrist peab pakendiettevõtja tagama pakendijäätmete taaskasutamise järgmises ulatuses:

- 1) pakendijäätmete kogumassist vähemalt **60%-ni** aastas;
- 2) pakendijäätmete kogumassist **ringlussevõtuna** vähemalt **45%-ni** aastas ja iga pakendimaterjali liigi kogumassist vähemalt **15%-ni** aastas.

Korraldatud olmejäätmevedu (*Jäätmeseadus*)

Kohalik omavalitsus korraldab oma haldusterritooriumil olmejäätmete kogumise ja veo. Korraldatud jäätmevedu võib hõlmata ka muid jäätmeid, kui seda tingib oluline avalik huvi. Korraldatud jäätmevedu tuleb korraldada alates 01.01.2005. a. Teised korraldatud olmejäätmete veoga seonduvad omavalitsuse kohustused on ära toodud käesoleva jäätmekava punktis 4.5.

Biolagunevad jäätmed

EL direktiivis 1999/31/EÜ prügilate kohta on antud olmejäätmete osas järgmised tingimused:

- 2006. a. – ladestavate biolagunevate jäätmete kogus (kaaluliselt) moodustaks 75% 1995. a. tasemest;
- 2009. a. – ladestavate biolagunevate jäätmete kogus (kaaluliselt) moodustaks 50% 1995. a. tasemest;
- 2016. a. – ladestavate biolagunevate jäätmete kogus (kaaluliselt) moodustaks 35% 1995. a. tasemest.

Jäätmeseaduse kohaselt ei tohi prügilasse ladestatavate olmejäätmete hulgas olla biolagunevaid jäätmeid:

- 1) üle 45 massiprotsendi alates 2010. aasta 16. juulist;
- 2) üle 30 massiprotsendi alates 2013. aasta 16. juulist;
- 3) üle 20 massiprotsendi alates 2020. aasta 16. juulist.

Tervishoiujäätmete käitlemine

Keskkonnaministri määruse 29.04.2004 nr 38 *Prügila rajamise, kasutamise ja sulgemise nõuded* (RTL 2004, 56, 938; 108, 1720) kohaselt ei tohi prügilasse ladestada prügilatesse tervishoiu- ja veterinaarasutuste nakkustekitavaid jäätmeid.

Tervishoiul tekkivate jäätmete käitluse riikliku juhendmaterjali järgi on riiklikul tasandil paika pandud tervishoiu jäätmete kogumispunktid teise ja kolmanda tasandi haiglate juures.

Tervishoiuasutustes peab riskijäätmeid koguma kindlasti olmejäätmetest eraldi ja tekkivad riskijäätmed suunama käitlemiseks riskijäätmete käitlussüsteemi.

Vastavalt Ravimisseadusele (RTI, 06.01.2005, 2, 4) tuleb kõlbmatud ravimid kui ohtlikke jäätmeid ning neid tuleb hävitada (kõrvaldada või taaskasutada) selleks tegevuseks ohtlike jäätmete käitluslitsentsi omavas ettevõttes. Lisaks jäätmeseaduse alusel jäätmeluba omavale isikule peavad kõlbmatuid ravimeid tarbijatelt vastu võtma ja hävitamisele suunama üldapteek, veterinaarravimite osas ka veterinaarapteek.

Tervishoiuasutuste jäätmete käitlemise täpsed tingimused sätestatakse jäätmehoolduseeskirjas.

Jäätmete töötlemine

Vastu võetud *Jäätmeseaduse* kohaselt on keelatud ladestada prügilasse töötlemata jäätmeid (töötlemise kohustus ei laiene jäätmetele, mille töötlemine ei vähenda jäätmete kogust ega ohtlikkust, samuti ka püsijäätmetele, mille töötlemine ei ole tehniliselt otstarbekas, jäätmete töötlemiseks ei loeta nende kokkupressimist mahu vähendamiseks).

Olmejäätmete võimalikult suures osas taaskasutamiseks tuleb need enne prügilasse ladestamist sorteerida, segunenud ja sorteerimata olmejäätmete ladestamine prügilasse on keelatud, liigiti kogutud jäätmete suhtes viiakse vajadusel läbi järelsorteerimine, vajadusel tuleb sorditud olmejäätmeid enne ladustamist täiendavalt töödelda. Keskkonnaminister võib kehtestada määrusega jäätmete sortimise korra, jäätmete kogumassist eraldatavate taaskasutatavate jäätmete protsendilised määrad ja sihtarvud ning sorditud jäätmete liigitamise alused.

Ladestamine prügilas

Jäätmeseaduse kohaselt ei tohi prügilasse ladestada sortimata olmejäätmeid. Läheduse põhimõtet arvestades laienes sortimata olmejäätmete ladestamise keeld kuni 01.01.2008. a ainult neile prügilatele, mille asukohajärgses maakonnas on loodud jäätmekäitluskoht

olmejäätmete töötlemiseks. Alates 01.01.2008. a kehtib sortimata olmejäätmete vastuvõtu ja ladestamise keeld kõikidele prügilatele.

Kuni 16. juulini 2006 võis prügilas ladustada rehve, kui nad on tükeldatud, kuid alates sellest kuupäevast alates ei tohi enam rehve prügilasse ladestada. Rehvide ladustamise keeld ei laiene prügilas ehitusmaterjalina kasutatavatele rehvidele.

Keskkonnaministri määruse 29.04.04 nr 38 *Prügila rajamise, kasutamise ja sulgemise nõuded* (RTL 2004, 56, 938; 108, 1720) koostamisel arvestati Euroopa Nõukogu 1999. a. 26. aprilli direktiivi 1999/31/EÜ *prügilate kohta* (EÜT L 182, 16.7.1999) ja 1996. a. 26. septembri direktiivi 96/61/EÜ *reostuse kompleksse vältimise ja kontrolli kohta* (EÜT L 257, 10.10.1996).

Nimetatud määrusest tulenevad nõuded:

- Jäätmete ladestamine sõltuvalt prügila liigist;
- Prügilasse on keelatud ladestada vedeljäätmeid, teatud ohtlike omadustega jäätmeid ja määratlemata aineid;
- Prügila asukohavaliku, prügila nõrgvee, pinnase ja vee kaitse, prügilagaasi ja prügila töökorralduse nõuded.

Probleemtoodete käitlemine

Jäätmeseaduse kohaselt on probleemtoodeteks: patareid ja akud, PCB-sid sisaldavad seadmed, mootorsõidukid ja nende osad ning elektri- ja elektroonikaseadmed ja nende osad. Tootja on kohustatud tagama tema poolt valmistatud, edasimüüdud või sisseveetud probleemtoodetest tekkinud jäätmete kokkukogumise ja nende taaskasutamise või nende kõrvaldamise ning selle kulud kannab tootja. Nimetatud kohustused laienevad ka neile probleemtoodete jäätmetele, mis on tekkinud enne nende kohustuste jõustumist.

Tulenevalt Vabariigi Valitsuse 13. detsembri 2004. a. määruse nr 352 mootorsõidukite ja nende osade kogumise, tootjale tagastamise, taaskasutamise või kõrvaldamise nõuded, kord ja sihtarvud ning rakendamise tähtajad § 4 lõigetest 1 ja 2, on alates 1. jaanuarist 2006. a tootja kohustatud romusõidukist taaskasutama vähemalt 85% romusõiduki aastasest keskmisest massist. Korduskasutusse ja ringlusse võetavate komponentide, materjalide ja ainete mass on vähemalt 80% romusõiduki aastasest keskmisest massist. Alates 1. jaanuarist 2015. a on tootja kohustatud romusõidukist taaskasutama vähemalt 95% romusõiduki aastasest keskmisest massist. Korduskasutusse ja ringlusse võetavate komponentide, materjalide ja ainete kogus on vähemalt 85% romusõiduki aastasest keskmisest massist.

EL elektri- ja elektroonikaseadmete direktiivi kohaselt on püstitatud eesmärgiks koguda kodumajapidamistest 31.12.2006. a. 4 kg elektri- ja elektroonikajäätmeid inimese kohta aastas. Vastavalt Vabariigi Valitsuse 24. detsembri 2004. a. määruse nr 376 elektri- ja elektroonikaseadmete märgistamise viis ja kord ning elektri- ja elektroonikaseadmetest tekkinud jäätmete kogumise, tootjale tagastamise ning taaskasutamise või kõrvaldamise nõuded ja kord ning sihtarvude saavutamise määrad, § 7 lg 2 kohaselt peaks tootja või tootja volitatud isik taaskasutama hiljemalt 31. detsembrist 2008:

1. suuri kodumasinaid ja automaate vähemalt 80% ulatuses seadmete keskmisest massist ning korduvkasutatavaid ja ringlussevõetavaid komponente, materjale ja aineid vähemalt 75% ulatuses seadmete keskmisest massist;
2. infotehnoloogia- ja telekommunikatsiooniseadmeid ning tavatarbijatele määratud seadmeid vähemalt 75% ulatuses seadmete keskmisest massist ning korduvkasutatavaid ja ringlussevõetavaid komponente, materjale ja aineid vähemalt 65% ulatuses seadmete keskmisest massist;
3. väikeseid kodumasinaid, valgustusseadmeid, elektri- ja elektrontööriistu (välja arvatud suured paigaldatud tööstuslikud tööriistad), mänguasjad, vaba aja veetmise ja sportimisvahendeid ning seire- ja valveseadmeid vähemalt 70% ulatuses seadmete keskmisest massist ning korduvkasutatavaid ja ringlussevõetavaid komponente, materjale ja aineid vähemalt 50% ulatuses seadmete keskmisest massist;
4. gaaslahenduslampide korduvkasutatavaid ja ringlussevõetavaid komponente, materjale ja aineid vähemalt 80% ulatuses lampide massist.

4.3. Jäätmekoguste, jäätmete ohtlikkuse vähendamine ja taaskasutamine

Euroopa Liidu ja Eesti jäätmehoolduse üldiseks eesmärgiks on jäätmetekke ja jäätmetest põhjustatud kahjulike mõjude vältimine ja vähendamine. See printsiip sisaldub ka Euroopa Parlamendi ja Nõukogu poolt 22.07.2002 vastu võetud kuuendas keskkonnalases tegevusprogrammis ja *Jäätmeseaduses*. Jäätmetekkest ning nende käitlemisest tuleneva mõju vältimise meetmed saab järjestada järgmisse pingeritta:

- jäätmetekke vältimine;
- tekkivate jäätmekoguste ja nende ohtlikkuse vähendamine;
- jäätmete taaskasutamise laiendamine;
- jäätmete keskkonnaohutu ladestamine.

Tähtvere vallas tekkivate jäätmete kogus on võrdlemisi väike, mistõttu ei ole otstarbekas rakendada tehnoloogiliselt keerukaid ning suuri investeeringuid ja jooksvaid kulutusi nõudvaid jäätmete kogumise, sorteerimise ja töötlemise tehnoloogiaid. Tagamaks jäätmekäitluse ratsionaliseerimist tuleb kavandatava jäätmekäitluse puhul teha võimaluse korral koostööd naaberomavalitsustega. Oluliseks koostöökohaks saab kindlasti olema Kagu-Eesti jäätmekeskus.

Jäätmekoguseid saab vähendada otseselt, näiteks tootmistehnoloogia või tarbimisharjumuste muutmise läbi. Tootmises on jäätmete ja nendest põhjustatud kahjulike mõjude minimeerimine võimalik siis, kui seda on arvestatud tootmisprotsessi kavandamisel. Toodete valmistamisel ja sisseveol tuleb kasutada eeskätt selliseid tooteid, mis on pikaajalised ja korduvalt kasutatavad ning mille kõrvaldamisel tekkivad jäätmed on taaskasutatavad võimalikult suurel määral.

Ettevõtluse puhul on eesmärkideks:

- uute olmesfääris tekkivate jäätmete koguste vähendamine on võimalik eelkõige läbi nõustamise ja inimeste ja rekonstrueeritavate ettevõtete puhul jäätmevaese tehnoloogia rakendamine ning parimate võimalike võtete kasutamine;
- kõikide ettevõtete puhul jäätmekäitlussüsteemi parem korraldatus

Olmesfääris tekkivate jäätmete koguste vähendamine on võimalik eelkõige läbi nõustamise ja inimeste keskkonnateadlikkuse tõusu. Majanduslikuks vahendiks oleks sorteeritud ja sorteerimata jäätmete erinev maksustamine.

Olmesfääris on eesmärkideks:

- elanikkonna keskkonnateadlikkuse tõstmine;
- keskkonnasõbralike harjumuste juurutamine.

Olulisemateks jäätmekäitluse arendamise üldsuundadeks ja tegevusteks on:

- korraldatud jäätmeveo korraldamine;
- kohtsorteerimise ulatuslikum rakendamine, ladestatavate jäätmete koguste ja jäätmete ohtlikkuse vähendamine;
- elanike kaasamine ja keskkonnateadlikkuse edendamine;
- koostöö omavalitsuste vahel;
- järelevalve tõhustamine

4.3.1. Olmejäätmed

Olmejäätmete tekke vähendamine on keeruline probleem, mis ei ole õnnestunud ka arenenud jäätmehooldusega riikides. Olmejäätmete koguse ja ohtlikkuse vähendamine sõltub jäätmete sorteerimise, lahuskogumise ja taaskasutamise määrast ning inimeste tarbimisharjumustest. 2007. aasta statistilise aruandluse põhjal koguti Tähtvere valla elanikelt kokku ca 320 tonni segaolmejäätmeid (vt tabel 5. Jagatuna see kogus Tähtvere valla elanike arvuga saame, et Tähtvere vallas koguti elaniku kohta 120 kg segaolmejäätmeid aastas.

Tähtvere vallas, nagu ka kogu Eestis, on prognoositav olmejäätmete tekke kasv. Eesmärgiks on stabiliseerida ladestamisele minevate olmejäätmete teke. Eesmärgiks on, et alates 2008. aastast ei suureneks ladestamisele minevate olmejäätmete kogus.

Olmejäätmete ohtlikkuse ja tekkinud jäätmekoguste vähendamine.

Olmejäätmete ohtlikkuse vähendamise üheks suunaks on keskkonnale ja inimese tervisele ohutute materjalide (ainete) kasutamine.

Abinõud :

- kodumajapidamistes ja asutustes tekkivate ohtlike jäätmete üleandmine nõuetekohaseks käitlemiseks;

- biolagunevate jäätmete eraldamine jäätmete tekkekohas;
- nende kompostimiseks ja taaskasutamiseks;
- olmejäätmete ladustamisel tekkivate keskkonnamõjude vähendamiseks;
- pakendi ja pakendijäätmete kohtsortimine ja sorteeritud jäätmete nõuetekohane käitlemine.

Taaskasutamine. Jäätmete taaskasutamisel on omad piirid, millede ületamine tõstab tunduvalt investeeringute vajadust ja töökulu. Paratamatult on vaja mittekasutatav osa kas nõuetekohaselt põletada, ladustada või kompostida.

Eesmärgid:

- Stabiliseerida segaolmejäätmete teke inimese kohta 2008. aastal;
- Suunata taaskasutusse 30% olmejäätmetest;
- Haarata võimalikult suur osa jäätmetekitajaid tsentraalsesse olmejäätmete käitlusskeemi.

Rakendatavad meetmed ja tegevused:

- Arendada jäätmete kohtsorteerimist, rakendada lahuskogumissüsteem järgnevatele jäätmeliikidele (täpsemalt käsitletakse antud teemat vastavates alampunktides):
  - Pakendijäätmed;
  - Suuremõõtmelised jäätmed;
  - Paberi- ja papijäätmed;
  - Ohtlikud jäätmed;
  - Biolagunevad jäätmed;
  - Probleemtoodete jäätmed (sh. romusõidukid; elektroonikaromud; patareid ja akud);
  - Põlevjäätmed (sh. puit ja plastid);
  - Metallid.
- Rakendada korraldatud olmejäätmevedu, haarata võimalikult suur osa jäätmetekitajatest korraldatud olmejäätmeveoga;
- Edendada elanikkonna keskkonnateadlikkust

4.3.2. Pakendijäätmed

Prioriteetseks suunaks on ladestamisele minevate pakendi ja pakendijäätmete vähendamine, samuti kogu pakendi ja pakendijäätmete koguse vähendamine. Pakendijäätmete vähendamine on võimalik läbi elanikkonna kui jäätmetekitaja vastavasuunaline harimine ja selgitustöö (säästev tarbimine, kaupade teadlik valik jne). Samuti oleks oluline keskkonnahoiualase selgitustöö läbiviimine ka tootjate, kui pakendite valmistajate hulgas. Pakendijäätmete tekke vähendamise võimalusi piirab oluliselt valitsev tarbimiskultuur, millest tulenevalt moodustab tootest väga olulise osa just pakend. Üleriigilise jäätmekava kohaselt oleks pidanud peatuma pakendijäätmete koguse kasv aastaks 2006. Seoses viimaste aastate kiire majanduskasvuga on pakendijäätmete kasv olnud suurem esialgsetest prognoosidest.

Reaalseks suunaks tekkinud pakendi ja pakendijäätmetest tulenevate probleemide lahendamisel on valikkogumine ja taaskasutamise suurendamine. Pakendi ja pakendijäätmete kogumissüsteem saab toimida edukalt üksnes juhul kui toimub nende **sorteerimine tekkekohas**, mille tulemused sõltuvad elanikkonna kaasamise määra.

Pakendi ja pakendijäätmete valikkogumise ja taaskasutusse suunamisel on **eesmärgiks** ellu rakendada kogu piirkonda hõlmav pakendiettevõtetele baseeruv pakendi ja pakendijäätmete kogumisvõrgustik. Pakendi ja pakendijäätmete kogumisvõrgustik pidi toimima alates 01. maist 2005. a. Pandiga kaetud pakendi kogumissüsteemi toimimist võib lugeda rahuldavaks, mida ei saa öelda muude pakendite kohta. Nii pakendiorganisatsioonid kui ka väiksemad omavalitsused ei ole teinud piisavalt teavitustööd ega loonud võimalusi pandiga katmata pakendite kogumiseks. Samas on omavalitsusel pakendijäätmete kogumissüsteemis suunav ja koordineeriv roll.

Eesmärgiks on, et pakendijäätmete kogumassist taaskasutataks vähemalt 50% ja võetaks ringlusse vähemalt 25% aastas ning iga pakendimaterjali liigi kogumassist vähemalt 15% aastas. Selleks, et antud eesmärgi Tähtvere vallas saavutada on vaja suurendada pakendikonteinerite arvu. Segapakendi ja paberi ning kartongikonteinerite optimaalsed arvud Tähtvere vallas asulate kaupa on välja toodud jäätmekava lisas 1. Arvestus on tehtud selliselt, et konteinerite tühjendamissagedus on kord kuus ja konteineri mahuks on 0,6 m³. Paberi- ja kartongi ning segapakendikonteinerite asukohavalikul on soovitatav neid mitte asetada segaolmejäätmete konteineri lähedusse, vastasel juhul on oht, et segaolmejätmeid hakatakse panema segapakendi ning paberi-ja kartongi konteineritesse. Käesoleva jäätmekava lisas 1 on näidatud ka konteinerite arv, mis oleks vaja juurde paigutada 2008. aasta alguse seisuga antud kohtadesse.

Segapakendi ning paberi ja papi kogumiskonteinerite arvu määramisel on arvestatud sellega, et tiheasustusega aladel oleks iga 40 korteri/eramu kohta 1 segapakendi ja 1 papi ja kartongi konteiner (maht 0,6m³, tühjendamine 1x kuus). Hajaasustusega aladel 60 korteri/eramu kohta 1 segapakendi ja 1 papi ja kartongi konteiner (maht 0,6m³, tühjendamine 1x kuus). Lisaks arvestati segapakendi ning paberi ja papi kogumiskonteinerite arvu määramisel sellega, et nende nn teeninduspiirkond oleks vähemalt 2...2,5 km. Segapakendi ning paberi ja papi kogumiskonteinerite arvu ja teeninduspiirkondi iseloomustab kaart 2.

Kaart 2. Segapakendi ning paberi ja papi kogumiskonteinerite teeninduspiirkonnad
(Allikas: Maa-amet)

Tiheasustusega aladel on otstarbekas asendada 0,6m³ mahuga segapakendikonteinerid 2,5m³ mahuga segapakendikonteineritega arvestusega, et nelja 0,6 m³ konteineri kohta paigaldatakse üks 2,5 m³ mahuga konteiner.

4.3.3. Biolaagunevad jäätmed

Biolagunevad jäätmed moodustavad olulise osa olmejäätmetest. Biolagunevad jäätmete koguste vähendamisel on võtmeroll ladestatavate olmejäätmete koguste vähendamisel

ning prügilate keskkonnaohu minimiseerimisel. Orgaanilise aine rikkad on ka reoveesete, loomsete ja taimsete kudede jäätmed, puidujäätmed, sõnnik jne. Käesolevas punktis käsitletakse olmelise tekkega biolagunevaid jäätmeid, nagu paber, köögijäätmed, aia- ja haljastujäätmed.

Paberijäätmed moodustavad ligikaudu 19% olmejäätmete üldkogustest (vt joonis 1). Paberi- ja papijäätmed on eraldi kogutuna kergesti taaskasutatavad. Vanapaberi taaskasutamiseks on tarvis see eraldada muudest jäätmetest ning vältida selle kvaliteedi langemist.

Paberijäätmete koguste vähendamisel on eesmärgiks vähendada olmejäätmetega ladestatavate paberijäätmete kogust 50% võrra. Selline paberijäätmete koguste vähendamine on võimalik eelkõige paberi- ja papijäätmete kogumisvõrgustiku rajamise abil. Tähtvere vallas on paberi- ja papijäätmete kogumisvõrgustik osaliselt välja arendatud, kuid peamiseks probleemiks on konteinerite puudus. Vanapaberi kogumine elanikkonnalt on otstarbekas eelkõige valla keskustes asuvate kokkukandmispunktide baasil. Oluline on ka ettevõtluses (kaasa arvatud koolid, haldusasutused jmt) tekkiva vanapaberi kogumise ulatuslikum rakendamine. Tähtvere vallas optimaalne paberi- ja papijäätmete konteinerite hulk on välja toodud lisas 1.

Haljastusjäätmetest saab eristada valla haljastujäätmed ja koduaedades tekkivad aia- ja haljastujäätmed. Ühiskondlike haljasalade hooldamisel tekkivate jäätmete käitlemisel on eesmärgiks suunata need 2008. aasta jooksul 80% ulatuses taaskasutusse (kompostimine). Koduaedades tekkivate haljastusjäätmete koguste vähendamiseks tuleb propageerida nende kohapealset komposteerimist ja arvestada sellega, et 01.01.2008 on haljastusjäätmete panek olmeprügi hulka on **keelatud**.

Eraldikogutud **köögijäätmete** suuremahuliseks edasiseks käitlemiseks käesoleval ajal võimalused puuduvad. Parimad võimalused lokaalseks taaskasutuseks on hajaasustuses ning eramajapidamistes, kus on võimalik komposteerimise teel taaskasutada suurem osa tekkivatest köögijäätmetest. Kortermajade puhul on eesmärgiks propageerida kompostrite kasutamist. Samuti tuleb propageerida köögijäätmete liigiti kogumist. Seda juhul, kui on loodud võimalus nende edasiseks käitlemiseks (on paigaldatud biolagunevate jäätmete kogumiskonteinerid). Tähtvere valla puhul, kus valdavaks on hajaasustus, toimub köögijäätmete komposteerimine kinnistute piires, seal paiknevates kompostrites. Kortermajade piirkonnas (eelkõige Haage küla keskus, Märja ja Ilmatsalu alevikud) tuleb alates 2012. aastast leida võimalused köögijäätmete eraldikogumiseks. Tuleb viia läbi teavitustöö ja juurutada köögijäätmete kogumissüsteem.

Tähtvere vallas tekkivate biolagunevate jäätmete edasiseks käitlemiseks on hetkel 4 reaalsel alternatiivi:

1. Rajada Tähtvere valda kompostimisväljak, mille täpsem asukoht selguks vastavate tasuvusuuringute läbiviimisega.

2. Tekkivate biolagunevate jäätmete edasine käitlemine Tartu vallas Fasetra OÜ poolt rajatud kompostiväljakul.

3. Biolagunevate jäätmete edasine käitlemine AS Tartu Veevärk kompostimisväljakul.

4. Teatud osa pargi- ja haljastujäätmete käitlemine AS Tartu Agro poolt ca 3000 hektaril haritavaal maal, kes künnab sügiseti puulehed, aia- ja haljastujäätmed põldudesse.

Tähtvere valda oma kompostimisväljaku rajamine oleks seotud täiendavate kulutustega, seega oleks mõistlik lähtuda 2. ja 3. alternatiivist ehk leida koostöövõimalusi olemasolevate kompostimisväljakute haldajatega.

Ehkki võib eeldada, et suurte koguste biolagunevate jäätmete töötlemine niipea ei rakendu, tuleb tagada, et aastaks 2010 oleks biolagunevate jäätmete osakaal ladestatavates jäätmetes alla 45 massiprotsenti.

4.3.4. Ehitus- ja lammutusjätmed

Ehitus- ja lammutusjätmete kogus sõltub otseselt majanduslikust olukorrast. Mida kiirem on majanduslik kasv, seda enam toimub vanade majade lammutamine ja uute ehitamine ning uute teede rajamine.

Jäätmekoguste ja ohtlikkuse vähendamine. Vähendamise ja taaskasutamise eeldused peituvad eelkõige uusehitiste projekteerimises ja planeerimises. Otseselt sõltub jäätmetekke minimeerimine ehitus- ja remondiettevõtete tegevusest. Ehitus- ja lammutustöödel saab jäätmeid vältida ja vähendada mõistliku töökorraldusega jäätmete tekkekohas. Selleks tuleb:

- suurendada korduvkasutatavate materjalide kasutamist;
- vähendada materjalide raiskamist tööde kõikidel etappidel;
- vähendada ohtlike ainete kasutamist;
- eraldada ja koguda ehituse kõigis etappides tekkivad ohtlikud jätmed, et tagada nende eraldi käitlemine;
- lammutusjätmete hulgast, kus on võimalik, eraldada turuväärtust omavad materjalid;
- lammutusjätmete hulgast eraldada materjalid, mis võivad jäätmete edasisel töötlemisel ja kasutamisel põhjustada probleeme ning kvaliteedi langust.

Taaskasutamine. Põhiliseks käitlusskeemiks on tekkivate jäätmete kohapealne sorteerimine ja järgnev taaskasutamine. Ehitus- ja lammutusjätmeid saab taaskasutada järgnevalt:

- täitematerjalina, kus ei ole esitatud kõrgeid kvaliteedinõudeid;
- tellised, puit; materjalid, mida ei ole võimalik suurehitustes kasutada;
- suletavate prügilate kattematerjalina;
- kasutatavate prügilate ajutiste teede ehituses;

- sorditud jäätmete taaskasutamine otseses ringluses;
- sorditud ja ohtlike lisanditeta puidujäätmete põletamine.

Ehitusjäätmete käitlemisel Tähtvere vallas on eesmärkideks:

- ehitus- ja lammutusjäätmete käitluse tõhustamine;
- ehitus- ja lammutusjäätmete eritekke ning jäätmete ohtlikkuse vähendamine;
- ehitus- ja lammutusjäätmete taaskasutamise arendamine, kõrvaldatavate jäätmekoguste vähendamine;
- ülevaate saamine tekkivate ja käideldavate jäätmekoguste üle.

4.3.5. Tööstus- ja põllumajandusjäätmed

Tähtvere vallas tekkivatest tööstusjäätmetest on olulisemad põllumajanduses tekkivad tööstusjäätmed, puidujäätmed ning kommunaalmajandusjäätmed (eelkõige reoveesete). Igasuguse tööstusliku tootmisega kaasneb jäätmete teke. Enamasti ei ole võimalik jäätmeteket vältida, võimalik on jäätmete koguse ja ohtlikkuse vähendamine. Paljudel juhtudel on jäätmete koguste vähendamine või taaskasutamise suurendamine võimalik lihtsate töökorralduslike võtetega.

Olemasolevate tootmisettevõtete puhul on esmaeesmärgiks korraldada jäätmetekke analüüs, mis annab suuniseid jäätmekoguste vähendamiseks ning taaskasutuse suurendamiseks. Tööstusettevõtetes, kuid ka teistes ettevõtetes, tekkivate jäätmete taaskasutusse suunamisel on oluline rakendada jäätmete liigiti kogumist ja kohtsortimist. Jäätmed tuleks sortida sõltuvalt ettevõtluse iseloomule järgmistesse liikidesse: ohtlikud jäätmed, püsijäätmed, klaaspakend, paber ja kartong, plastid, metallid, puit, elektri- ja elektroonikaseadmed, biolagunevad jäätmed, sortimisest ülejäänud prügi. Enamasti on ettevõtluses tekkivate jäätmete kohapealse sorteerimise rakendamine lihtsalt korraldatav. Eesmärgiks tuleb seada kõikide eraldikogutud tööstusjäätmete taaskasutusse suunamine, kui see on majanduslikult ja tehniliselt võimalik ning ei osutu üleliia kulukaks.

Uute tootmisettevõtete puhul on eesmärgiks jäätmevaese tehnoloogia rakendamine, seda läbi parimate võimalike tehnoloogiate juurutamise ning tootmise kavandamisel jäätmekäitlusega arvestamise. Parimate võimalike tehnikatega arvestamine käitiste kavandamisel võimaldab vähendada ka tekkivate jäätmete ohtlikkust ning suurendada nende taaskasutust. Jäätmevaese tootmise juurutamist ja arengut saab suunata ja kontrollida läbi ettevõtete keskkonnajuhtimissüsteemide ning toodete elutsükli analüüsi.

Tööstusjäätmete käitlemise üldisteks eesmärkideks on:

- Jäätmete eraldikogumise ulatuslikum rakendamine;
- Jäätmevaese tehnoloogia rakendamine;
- Jäätmetekke ja -käitluse parema korraldatuse tagamine.

Rakendatavad meetmed ja tegevused:

- Teha ettevõtluse ja omavalitsuse vahelist koostööd tööstusjäätmete käitlusskeemi optimeerimiseks;
- Arendada ettevõtluses taaskasutatavate jäätmete eraldikogumist;
- Puidutöötlemisjäätmete suunamine täies mahus taaskasutusse;
- Tagada põllumajandustootmise jäätmekäitluse vastavus keskkonnakaitsenõuetega (eelkõige veekaitsenõuded sõnniku hoidmisel ning laotamisel).
- Reoveesete käitluse viimine vastavusse keskkonnakaitsenõuetega. Reoveepuhastite rekonstrueerimisel näha ette reoveesete käitlemise (stabiliseerimise, kompostimise) võimalused või suunata reoveesete töötlemiseks biolagunevate jäätmete käitlusk kohta. Tagada reoveesete taaskasutamisel keskkonnakaitsenõuete järgimine.

4.3.6. Ohtlikud jäätmed

Peamiseks ohtlike jäätmete tekke vältimise ja koguste vähendamise abinõuks on tootmises ohtlike ainete mittekasutamine ja/või nende kasutamise vähendamine. Kõikide ohtlike ainete puhul ei ole see aga võimalik, teatavatel juhtudel võib väheohtlike materjalide kasutamisel langeda ka toodangu kvaliteediomadused. Jäätmete ohtlikkuse vähendamisel ning jäätmekäitlusest tuleneva keskkonnoahu minimeerimisel on esmatähtis koguda ohtlikud jäätmed tavajäätmetest eraldi ning need kahjutustada vastavaid nõudeid järgides. Ettevõtluses ning kodumajapidamistes tekkivate ohtlike jäätmete kogumis- ning üleandmissüsteem on erinev.

Vastavalt *Jäätmeseadusele* on kodumajapidamistes tekkivate ohtlike jäätmete kogumise ja üleandmise süsteemi korraldajaks kohalik omavalitsus. Kodumajapidamistes tekkivate ohtlike jäätmete kogumissüsteemi arendamisel on **eesmärkideks**:

- teha elanikkonna hulgas selgitustööd tagamaks ohtlike jäätmete sorteerimise kohapeal, teavitada elanikkonda ohtlike jäätmete kogumispunkti asukohast ning kogumisringide toimumisest;
- rajada patareide kogumiskohtade võrgustik;
- haarata ohtlike jäätmete kogumisringidega kõik piirkonna suuremad külad;
- arendada olemasolevat ohtlike jäätmete kogumisvõrgustikku (sh ohtlike jäätmete kogumispunkti asutamine Märja alevikku), tagada üksnes olmes tekkivate jäätmete vastuvõtt.

Ettevõtluses tekkinud ohtlikud jäätmed tuleb jäätmetekitajal anda käitlemiseks üle ohtlike jäätmete käitluslitsentsi omavale ettevõttele, jäätmetekitaja peab tasuma üle antud jäätmete käitluskulud. Ettevõtluses tekkivate ohtlike jäätmete käitluse seisukohalt on **eesmärkideks**:

- saavutada kontroll kõikide ohtlike jäätmide tekitavate ettevõtete üle, kaasa arvatud väikeettevõtlus;
- tagada ohtlike jäätmete kogumisel tervise- ja keskkonnakaitseliste nõuete täitmine;
- vajadusel rajada ettevõtetesisesed ohtlike jäätmete kogumispunktid;
- lõpetada ohtlike jäätmete käitlemine selleks mitte õigust omavate isikute poolt;

- jääkreostuskollete ohtlikkuse välja selgitamine ja vajadusel saneerimine

4.3.7. Elektri- ja elektroonikaseadmete romud

Elektri- ja elektroonikaseadmed ning nende osad on tulenevalt *jäätmeseadusest* probleemtooted, mille tootja on kohustatud tagama tema valmistatud, edasimüüdud või sisseveetud probleemtoodetest tekkivate jäätmete kokkukogumise ja nende taaskasutamise või kõrvaldamise. **Eesmärgiks** korraldada tekkivate elektri- ja elektroonikaseadmete jäätmete kogumine ohtlike jäätmete kogumispunkti juures ja/või kogumisaktsioonidena ja tootja vastutusprintsipi rakendudes propageerida seda. Euroopa Liidu poolt etteantud normatiivide kohaselt tuleks koguda elanikkonnalt 4 kg elektri- ja elektroonikajäätmeid inimese kohta aastas. Samas on selle kontrollimine keerukas, kuna võimalused elektroonikaromu üleandmiseks on loodud müüjate juures, kes aga ei pea statistikat selle kohta, kust pärineb vastav elektroonikaromu.

4.3.8. Transpordiga seotud jäätmed

Transpordijäätmed tekivad nii kodumajapidamistes kui ettevõtluses (sh. autolammutused ja –hooldused). Transpordijäätmete all on käesolevas punktis käsitletud romusõidukeid ning vanarehve, muid transpordivahenditega seotud ohtlike jäätmete (vanaõlid, akud jmt) käitlemist käsitletakse ohtlike jäätmete käitlemise alampunktis.

Mootorsõidukid ja nende osad on probleemtooted, probleemtoodete tootjad on kohustatud tagama tema valmistatud, edasimüüdud või sisse veetud probleemtoodetest tekkinud jäätmete kokku kogumise ja nende taaskasutamise või kõrvaldamise. Vastava tootjavastutuse organisatsiooni toimima hakkamisel tuleb organisatsiooni ning teiste omavalitsustega läbirääkimiste tulemusel panna paika piirkonda laiemalt hõlmav vanasõidukite tootjale tagastamiskohtade võrgustik. Võrgustiku rajamisel on vajalik, et minimaalselt oleks üks romusõidukite üleandmiskoht igas maakonnas või maksimaalselt 50 km kaugusel. Romusõidukite käitluskohad paiknevad eelkõige Tartu linnas. Vanarehvid, kui romusõiduki osad, on samuti probleemtoodeteks.

Rakendatavad meetmed ning tegevused:

- Suunata ohtlikke ühendeid sisaldavad romusõidukid käitlemiseks üksnes keskkonnakaitsenõuetele vastavasse ning vastavat jäätmeluba ja ohtlike jäätmete käitluslitsentsi omavasse käitluskohta;
- Ohtlikke ühendeid mitte sisaldavaid romusõidukeid võib käidelda ka teistes vastavat jäätmeluba omavates ettevõtetes;
- Arendada vanarehvide kogumist valla territooriumil (n. kogumisaktsioonid).

4.4. Jäätmete keskkonnaohutu kõrvaldamine

Tähtvere valla jäätmete käitluse lõppfaasina on reaalseks teeks taaskasutust mitte leidvate jäätmete ladestamine prügilas. Üleriigilisel ja maakondlikul tasandil on võetud suund uute keskkonda vähemõjutavate jäätmekeskuste rajamisele ja olemasolevate keskkonnohtlike prügilate sulgemisele. Tähtvere valla puhul on lähtudes üleriigilisest jäätmekavast taaskasutust mitteleidvate jäätmete kõrvalduskohaks lähimal ajal Aardlapalu prügila. Peale Aardlapalu prügila sulgemist suunatakse Tähtvere vallas tekkivad jäätmed Torma prügilasse.

Tagamaks vastu võetavate jäätmete ladestamiskõlblikkus tuleb rakendada efektiivset jäätmete kohapealset sortimist. Antud tähenduses on sortimise all peetud silmas jäätmete kohtsorteerimise rakendamist, mille abil jäätmete tekkekohas eraldatakse jäätmesegust eelkõige ohtlikud jäätmed ning taaskasutatavad jäätmed. Juhul kui eelpoolkirjeldatud kohtsorteerimise ning eraldikogumise tulemusel ei suudeta olulisel määral suurendada taaskasutusse suunatavate jäätmete koguseid, tuleb pikemas perspektiivis rakendada segaolmejäätmete täiendavat ladestamiseelset sorteerimist.

Tulenevalt nõudest sulgeda 2009. aasta 16. juuliks kõik nõuetele mittevastavad prügilad ei jää Kagu-Eestisse (Tartumaa, Põlvamaa, Valgamaa, Võrumaa) praeguse seisuga ühtegi nõuetele vastavat prügilat.

Kui 2009. aasta 16. juuliks pole antud piirkonda uut ladestusala või jäätmepõletustehast rajatud, siis üheks võimaluseks on Tähtvere vallas tekkinud jäätmete ladestamine Väätsa, Torma või Paikuse prügilasse. 2008. aasta lõpu seisuga on Tähtvere vallal olemas kokkulepe jäätmete ladestamiseks Torma prügilasse.

Masspõletustehase põhjendatus Tartu piirkonnas on alles hindamisel.

4.5. Korraldatud olmejäätmevedu

Jäätmeseaduse kohaselt on korraldatud jäätmevedu olmejäätmete kogumine ja vedamine määratud piirkonnast määratud jäätmekäitluskohta või kohtadesse kohaliku omavalitsuse organi korraldatud konkursi korras valitud ettevõtja poolt. Korraldatud olmejäätmevedu on kohustuslik omavalitsustele, kus elab rohkem kui 1500 elanikku, seega tuleb korraldatud olmejäätmevedu Tähtvere vallas korraldada. Omavalitsuste volikogu määrusega kehtestatakse jäätmeliigid, millele kohaldatakse korraldatud jäätmevedu, veopiirkonnad, vedamise sagedus ja aeg ning jäätmeveo teenustasu piirmäär.

Korraldatud jäätmeveoga haaratakse kogu valla territoorium, esialgu võib korraldatud jäätmeveo piirkonnast jätta välja valla hõredalt asustatud äärealad. Jäätmevaldajad loetakse liitunuks korraldatud jäätmeveoga elu- või tegevuskohajärgses jäätmeveo piirkonnas. Jäätmevaldajaks loetakse ka suvila, elu- või äriruumina kasutatava ehitise või korteri kui vallasasja omanikku. Korraldatud olmejäätmeveoga ei pea liituma isikud, kellel on jäätmeluba või keskkonnakompleksluba. Lisaks võib Tähtvere Vallavalitsus

erandkorras teatud tähtajaks jäätmevaldaja lugeda korraldatud jäätmeveoga mitteliitunuks tema põhjendatud avalduse alusel, kui ta korraldab jäätmekäitluse ise.

Korraldatud jäätmeveo sisseseadmiseks tuleb korraldada *Konkurentsiseaduse* alusel ühine konkurss korraldatud jäätmeveo eri- või ainuõiguse andmiseks. Konkursi pakkumise kutse dokumentides määratakse vähemalt: veopiirkond, veetavad jäätmeliigid, eeldatavad jäätmekogused, jäätmekäitluskohad, eri- või ainuõiguse kestus, veotingimused (nagu sagedus, aeg, tehnilised tingimused), jäätmeveo teenustasu piirmäär. Konkursil edukaks tunnistatud ettevõtte on määratud veopiirkonnas määratud jäätmeliikide osas eri- või ainuõigus kuni 3 aastat. Esimese vastava konkursi korraldamisel on soovitatav määrata võrdlemisi lühike eri- või ainuõiguse kestvus. Lühema kestvuse korral saab esialgsest ebamäärasusest tulenevaid riske paremini maandada, lühem kestvus võib aga teisalt suurendada majanduslikku kulukust.

Jäätmeseaduses on antud veopiirkonna maksimaalseks orienteeruvaks elanike arvuks 10000 inimest, samas võivad mitu omavalitsust moodustada ka ühise veopiirkonna. Ühise veopiirkonna rajamisel on eeliseks suuremad kogutavad jäätmekogused, mis võimaldavad ühtlustada piirkonna erinevate osade jäätmeveo kulutusi, suurem veopiirkond on jäätmekäitlejatele atraktiivsem (veo konkursil võib osaleda suurem arv jäätmekäitlejaid), samuti on veo sisseseadmine hõlpsamalt korraldatav (iga omavalitsus ei pea konkurssi korraldama). Seega oleks Tähtvere valla puhul otstarbekas teha korraldatud jäätmeveo rakendamisel koostööd naaberomavalitsustega ning kaaluda ühise veopiirkonna rajamise otstarbekust.

Tähtvere vallas on **eesmärgiks** käivitada korraldatud olmejäätmevedu 2009. a jooksul. Selleks on vaja volikogu vastava määrusega asutada jäätmevaldajate register ning kehtestada selle põhimäärus. Samuti on vaja kehtestada volikogu määrusega korraldatud olmejäätmeveo rakendamise kord ning läbi viia avatud konkurss jäätmevedaja leidmiseks.

5. JÄÄTMEKÄITLUSE MÕJU KESKKONNA SEISUNDILE

Jäätmekäitluse mõju keskkonnale avaldub mitmest aspektist, mõju keskkonnale võib olla nii otsene (loodusliku keskkonna reostamine, inimese tervise ja heaolu kahjustamine) kui kaudne (prügilate ümbruses maa hinna langus, prügilate sulgemisega kaasnev loodusressursi kulu). Oma olemuselt on jäätmekäitluse mõju nii lokaalne, regionaalne kui ka globaalne.

Jäätmekäitluse negatiivse keskkonnamõju kontrollimise ja vähendamise eeltingimuseks on kõigi jäätmetekitajate haaramine korraldatud jäätmekäitlussüsteemi ja kontroll tekkivate jäätmevoogude üle. Kõrvaldatavate jäätmete koguste vähendamine on võimalik läbi jäätmete kohapealse sorteerimise, mis loob eeldused suunata erinevaid jäätmeid kordus- ja taaskasutusse. Jäätmete kohtsorteerimist piiravad puuduvad sorteerimisharjumused ning lahuskogumise võimalused. Puuduseks on ka võimalike eraldikogutud jäätmete vastavate käitlusvõimaluste puudus, mistõttu võidakse käidelda ka eraldikogutud jäätmed koos segajäätmetega.

Jäätmekogumisel avaldab keskkonnamõju eelkõige toiduainete jääkide ning muude orgaaniliste jäätmete kogumine, nimetatud jäätmed hakkavad kogumisinõude harva tühendamise korral roiskuma, põhjustades nii haisu kui jääkvedelike teket. Ohtlike jäätmete kogumise ja hoiustamisega kaasneb ebaõigete lahenduste kasutamisel mõju eelkõige töötajate tervisele ja tööohutusele ning ümbritsevale keskkonnale. Kodumajapidamistes (eriti hajaasustuses) toimub paratamatult teatav kogutavate jäätmete kohapealne kõrvaldamine – komposteerimine, põletamine. Korrektse käitumise korral ei oma teatavate jäätmeliikide kohapealne taaskasutamine või kõrvaldamine olulist negatiivset mõju.

Jäätmeveo keskkonnamõju on üldjuhul tagasihoidlik ning sarnane muu transpordist tuleneva keskkonnamõjuga – müra, transpordivahendite heitgaasid jmt. Jäätmeveo puhul tuleb kasutada selleks sobivaid vahendeid, et oleks välditud jäätmete mahapudenemine nii laadimistöodel kui veo käigus.

Reoveesette ebaõigel taaskasutamisel võib samuti avalduda negatiivne mõju, kusjuures mõju allikaks võivad olla nii settes olevad biogeenid (lämmastik ja fosfor), süsinik kui ka raskmetallid.

Probleemiks on jäätmete ebaseaduslik ladestamine loodusesse ning põletamiseks mitte sobilike jäätmete põletamine. Eelkõige on see põhjustatud inimeste teadmatusest, millist kahju jäätmed tekitavad loodusele ning järelvalve puudumisest jäätmekäitluse üle.

Kompostimisväljaku(te) ja jäätmekäitluspunktide rajamisel tuleb juba projekteerimise käigus arvestada ka tulevikus tekkivate keskkonnamõjudega ja neid võimaluste piires vältida või minimeerida.

Kokkuvõte

Jäätmekäitluse negatiivsete keskkonnamõjude minimeerimiseks on vaja rakendada käesolevas jäätmekavas loetletud tegevusi, mis aitavad korrastada jäätmekäitlust, suurendada jäätmete sortimist ja taaskasutust, vähendada prügilatesse ladustatavate jäätmete koguseid ning seega ka ohtlike jäätmete sattumist keskkonda. Eesmärk on suurendada taaskasutatava materjali ringlust ning vältida selle ladestamist looduskeskkonnas.

6. JÄÄTMEHOOLDUSE KORRALDUS JA RAHASTAMINE

6.1. Integreeritud jäätmekäitlus. Jäätmehoolduse korraldus

Vastavalt üleriigilisele jäätmekavale tuleks jäätmehooldust korraldada integreeritud jäätmekäitluse põhimõtete järgi. Jäätmekäitluse integreerimise all mõistetakse jäätmekäitluse toimingute ühendamist ja koostöömist. Integreeritud jäätmekäitlus hõlmab korraga kõiki jäätmete alternatiivseid käitlusviise nagu taaskasutamine, kompostimine, põletamine ja ladestamine prügilasse. Integreerimise vajadus on seotud püstitatud majandus-, sotsiaal- ja keskkonnakaitse eesmärkide saavutamise efektiivsusega ning on tingitud teatud omapärastest. Hajutusest tingituna on teatud jäätmeliikide tekke- ja käitluskoha vahelised vahemaad suured, tekkivad jäätmekogused aga väikesed, mistõttu transpordikulud ja kaasnevad keskkonnakahjud on suured.

Integreerimine on võimalik nii teatud jäätmekategooria või -liigi, näiteks olmejäätmete, käitlemiseks kindla eesmärgiga kui ka erinevate jäätmeliikide kooskäitlemiseks. Tähtvere vallas on integreerimise võimalused järgmised:

- eri liiki jäätmete koostransportimine juhul kui jäätmed suunatakse kas sorteerimisjaama või siis jäätmekütuse valmistamiseks või muuks käitlemiseks, kus eri liikide jäätmete segunemine ei tekita probleeme edasisel käitlusel.
- ettevõtete jäätmekäitluse-alase infrastruktuuri maksimaalne kasutamine st. kokkulepped ettevõtetega, kes kas koguvad või käitlevad spetsiifilisi jäätmeid mis tekivad tootmisprotsessis või logistikaringidel, et nad võimalusel koguksid ja või võtaksid vastu kas edaspidiseks käitluseks või transpordiks vallas tekkivaid analoogseid jäätmeid.
- loodava maakondliku jäätmekäitluskeskuse kui piirkondliku keskuse potentsiaali kasutamine ja talle võimalusel osade valla jäätmekäitlusfunktsioonide delegeerimine.

Integreeritud jäätmekäitluse eeltingimuseks on vastava organisatsiooni olemasolu ning selle seadusandlik ja materiaalne baas. Organisatsioon peab tagama Tähtvere valla, Tartumaa teiste omavalitsuste, piirkonna ja üleriigilise jäätmekava rakendamise, mis omakorda eeldab selle protsessi osapoolte (omavalitsused, maavalitsused, riigiasutused, jäätmekäitlejad, ettevõtted) ühist tegevust.

Riikliku jäätmekava kohaselt peaksid omavalitsused asutama piirkondlikud jäätmehoolduskeskused. Kagu-Eesti jäätmekäitluskeskus (koos prügilaga) oli planeeritud Lagujale. Sinna seda rajada paraku ei õnnestunud. Kindlasti on Kagu-Eestisse vaja rajada jäätmekäitluskeskus koos prügilaga. Seega 2009. a suvel, kui suletakse mittenõuetekohased prügilad, peab olema vähemalt uue jäätmekäitluskeskuse ladestusala rajatud. Ilmselt on see ebareaalne, sest seni pole kindlaks tehtud isegi keskuse asukohta ja kogu protsess asukohavalikust kuni ehitise käikuandmiseni võtab tunduvalt rohkem aega kui 1 aasta. Enne Kagu-Eesti keskuse valmimist on võimalus kasutada olemasolevaid

nõuetekohaseid prügilaid (Paikuse, Väätsa või Torma) või vedada jäätmed Läti – Cesise piirkonnas asub Daibe jäätmekäitluskeskus (Valgast ca 70 km kaugusel).

6.2. Koostöö omavalitsuste vahel

Käesoleval ajal ning ka tulevikus väljub jäätmehooldus omavalitsuste piiridest. Jäätmekäitluse paremaks ning hõlpsamaks korraldamiseks on otstarbekas teha Tähtvere valla ning naaberomavalitsuste vahel teatavates suundades koostööd. Praegusel hetkel toimub jäätmekäitlusala koostöö teatud määral Tähtvere valla ja Tartu linna vahel.

Peamisteks võimalikeks ühistegevusteks mille koostendamist naaberomavalitsustega tasuks kaaluda on:

- korraldatud jäätmeveo korraldamine;
- probleemtoodete kogumissüsteemi kujundamine (koostöös probleemtoodete tootjate esindajatega);
- ohtlike jäätmete kogumisringide korraldamine;
- jäätmeteket ning jäätmekoostist käsitlevate uuringute läbiviimine;
- teavitamine ja elanikkonna kaasamine.

Pikemas perspektiivis saab oluliseks koostöökohaks Kagu-Eesti jäätmekäitluskeskus, millele omavalitsused saavad delegerida mitmeid ülesandeid. Üleriigilise jäätmekava kohaselt on jäätmehoolduskeskuse funktsioonid järgmised:

- jäätmekäitluse praktiline korraldamine;
- jäätmete vähendamise ja taaskasutamise programmide arendamine, teostamine, toetamine ja edendamine;
- optimaalse jäätmekäitlushinna kujundamine;
- arendustöö ja propaganda;
- konkursside korraldamine nii jäätmeveoettevõtete vahel, kui ka jäätmete taaskasutamise alal, seda kas jäätmeveopiirkonnas tervikuna või selle osades;
- andmebaaside pidamine.

6.3. Teadlikkuse tõstmine ja järelevalve tõhustamine

Kaasaegse jäätmekäitluse arendamine ei ole üksnes tehniline, vaid ka sotsiaalne probleem. Jäätmekavaga püstitatud eesmärkide elluviimine eeldab elanike kaasamist ja vastavat selgitustööd. Jäätmete tekke vähendamine, jäätmete sorteerimine ja käitlemine tekkekohas sõltub suurel määral elanike valmisolekust jäätmekäitlust edendada. Valmisolek omakorda on seotud motivatsiooniga – parandada elukeskkonda tervikuna, vähendada jäätmekäitluse maksumust jne.

Elanike kaasamisel tehtava selgitustöö saab jagada kaheks:

- üldine süstemaatiline keskkonnakasvatuse, sh ka kõikidele sihtgruppidele suunatud säästva jäätmekäitluse selgitustöö;

- konkreetse jäätmekäitlusprogrammi käivitamise eelne ja selle toimimise ajal toimuv selgitustöö.

Iga konkreetse programmiga seotud teavitamine ja selgitustöö peab käivituma tunduvalt varem, enne tehnilise teostamise juurde asumist. Sõltuvalt käivitatava programmi iseloomust ja teostamiskohast võivad sihtgrupid olla järgmised: kinnistute omanikud, kortermajade elanikud, koolilapsed, ettevõtjad.

Teadlikkuse tõusu saab kiirendada ka järelevalve tõhustamise kaudu. Jäätmekäitluse üle teostavad järelevalvet Keskkonnainspeksioon ja tema piirkondlikud osakonnad. Keskkonnainspeksiooni Lõuna regiooni osakond asub Tartus (Aleksandri 14, 51004; telefon 730 2410)

Keskkonnajärelevalve seaduse järgi on ka kohalik omavalitsus järelevalveasutus, millel on oma territooriumil Keskkonnainspeksiooniga samasugused õigused ja kohustused. Jäätmekäitluse korraldamise eest Tähtvere vallas vastutab Tähtvere valla maa ja keskkonna spetsialist.

Järelevalve tõhustamise abinõud on järgmised:

- parem koostöö Keskkonnainspeksiooni ja omavalitsuse vahel;
- jäätmetekitajate jäätmearuande esitamise kohustus;
- avalikkuse kaasamine risustamisest ja jäätmete seadusevastasest ladestamisest teatamisele.

6.4. Tegevuskava ja rahastamine

Võrreldes praeguse jäätmekäitluse maksumusega võib eeldada, et tulevikus jäätmete käitlemise hind tõuseb oluliselt, sest katta tuleb järgmised kulud:

- prügilate rajamise, kasutamise, sulgemise ja järelhoolduse kulud;
- jäätmete veokulud;
- ohtlike jäätmete käitlemiskulud;
- jäätmete taaskasutamise kulud;
- jäätmehoolduse arendamise üldised kulud, nagu planeerimine, uuringud,
- selgitustöö.

Jäätmeveo teenustasu peab olema piisav, et katta jäätmekäitluskoha rajamis-, kasutamise-, sulgemis- ja järelhoolduskulud ning jäätmete veokulud (*Jäätmeseadus § 66 lõige 5*).

Jäätmehoolduse arendamist toetatakse olmejäätmete keskkonda viimise eest makstavast saastetasust (*Jäätmeseadus § 72*).

Probleemtoodete jäätmete kogumise ja käitlemise kulud peab katma tootja (*Jäätmeseadus § 26*).

Pakendijäätmete kogumise ja taaskasutamise kulud peab kandma pakendiettevõtte või akrediteeritud taaskasutusorganisatsioon (*Pakendiseadus § 16*).

Sisuliselt jagunevad jäätmehoolduse tegevused ja rahaline koormus eri tasandite – riigi, maakonna, omavalitsuse, erasektori ja jäätmetekitaja – vahel. Jäätmehooldusesse on

võimalik kaasata ka “väliseid” vahendeid. Samuti saab jäätmehoolduse arendamise rahastamiseks taotleda abi Keskkonnainvesteeringute Keskusest ning struktuurifondidest.

Keskkonnatasude seadus sätestab saastetasu määrad kroonides jäätmete tonni kohta ning tavajäätmete keskkonda viimisel – alates 2008. aasta 1. jaanuarist – 133 krooni ja alates 2009. aasta 1. jaanuarist – 156,5 krooni (*Keskkonnatasude seadus § 21 lg 1*). Juhul kui prügila ei vasta jäätmeseaduse alusel kehtestatud keskkonnanõuetele suurendatakse saastetasu olmejäätmete ladestamisel kaks korda ja alates 2009. aasta 1. jaanuarist kolm korda (*Keskkonnatasude seadus § 21 lg 3 p 1*). Laekunud saastetasust kantakse 75% jäätmete päritolukoha kohaliku omavalitsuse eelarvesse jäätmehoolduse arendamiseks ja 25% riigieelarvesse (*Keskkonnatasude seadus § 15 lg 2*). Seega, kui Tähtvere vallas tekib 2008. aastal hinnanguliselt 644 tonni kõrvaldamist vajavaid olmejäätmeid (vt tabel 9) ja nad ladestatakse nõuetele vastavasse prügilasse, siis peaks saastetasust 2008. aastal valla eelarvesse laekuma ligikaudu 64 239 krooni ja alates 01.01.2009. a igal järgneval aastal ca 75 589 krooni.

Jäätmekäitluse finantseerimiseks tuleb kasutada kõiki võimalikke allikaid ja mitte jätta kõrvale sellest protsessist jäätmetekitajat, seda nii elanike kui ka ettevõtete tasandil. Kokkuvõtteks on jäätmekäitluse finantseerimise allikad järgmised:

- jäätmetekitaja;
- ettevõtete vahendid;
- omavalitsuse eelarve;
- riiklikud vahendid (RIP – riiklike investeeringute programm);
- Keskkonnainvesteeringute Keskus;
- laenud;
- abirahad – EL struktuurifondid, Ühtekuuluvusfond

Tabel 12.

Tegevused ja rahastamisallikad

Tegevused	2009		2010		2011		2012		2013		KOKKU		Rahastamis- allikad (Teostajad)
	EEK	EUR	EEK	EUR	EEK	EUR	EEK	EUR	EEK	EUR	EEK	EUR	
1. Korraldatud jäätmeveo korraldamine											0	0	
1.1. Uue jäätmehoolduseeskirja koostamine ja vastuvõtmine					5000	320					5000	320	(VV)
1.2. Korraldatud jäätmeveo määruse kehtestamine													(VV)
1.3. Jäätmevaldajate registri asutamine ja andmebaasi loomine	20000	1278									20000	1278	VE, (VV)
1.4. Korraldatud jäätmeveo konkursi läbiviimine	25000	1598					30000	1917			55000	3515	(VV)
1.5. Korraldatud jäätmeveo rakendamine	10000	639					10000	639			20000	1278	(VV, JV)
1.6. Elanike teavitamine korraldatud jäätmeveoga seonduvast	5000	320					5000	320			10000	639	VE, JV (VV, JV)
2. Pakendijäätmete eraldikogumine													
2.1. Pakendijäätmete kogumissüsteemi loomine koostöös taaskasutusorganisatsiooniga	5000	320									5000	320	(TO)
2.2. Pakendite kogumissüsteemi haldamine			15000	959	20000	1278	25000	1598	25000	1598	85000	5433	(TO) VE

2.3. Elanikkonna teavitamine pakendijäätmete kogumissüsteemist	1000	64	1000	64							2000	128	(VV, TO)
3. Vanapaberi ja papi eraldikogumine													
3.1. Vanapaberi kogumissüsteemi loomine Tähtvere valda			5000	320							5000	320	(JV, VV) VE
4. Biolagunevate jäätmete eraldikogumine ja käitlemine													
4.1. Kompostimisväljakute rajamise otstarbekuse hindamine ja asukoha valik													VE
4.2. Vajadusel kompostimisväljaku rajamine													F, VE või ET või koos teiste KOV-dega
4.3. Elanikkonna teavitamine biolagunevate jäätmete kompostimisvõimalustest eramutes	1000	64	1000	64	1000	64					3000	192	F, VE
4.4. Avalikel haljasaladel tekkivate biolagunevate jäätmete kompostimine (kompostimisele suunamine)													VE
4.5. Biolagunevate köögi- ja sööklajäätmete kogumissüsteemist teavitamine ja süsteemi juurutamine					10000	639	30000	1917	30000	1917	70000	4473	
5. Reoveesette käitlemine													
5.1. Kompostimisväljakute rajamise otstarbekuse hindamine ja asukoha valik													RVP

5.2. Vajadusel kompostimisväljaku rajamine													RVP, F
6. Ohtlike jäätmete käitlemine													
6.1. Elanikkonna teavitamine ohtlike jäätmete üleandmisvõimalustest	1000	64	1000	64	1000	64	1000	64	1000	64	5000	320	F, VE
6.2. Ohtlike jäätmete kogumisringide korraldamine	10000	639	10000	639	10000	639					30000	1917	VE, (VV)
6.3. Ohtlike jäätmete kogumispunkti haldamine							10000	639	10000	639	20000	1278	VE
6.4. Ohtlike jäätmete kogumispunkti rajamine							50000	3196			50000	3196	VE, F
6.5. Patareide kogumiskohtade võrgustiku loomine	2000	128	1000	64	1000	64					4000	256	VE, (VV)
6.6. Tervishoiu riskijäätmete suunamine kahjutuks tegemisele.													ET
7. Ehitus- ja lammutusprahi käitluse korraldamine													
7.1. Elanikkonna teavitamine ehitusjäätmete käitlusnõuetest ja sorteerimisvõimalustest	1000	64	1000	64	1000	64	1000	64	1000	64	5000	320	F, VE
8. Suurjäätmete käitlemine													
8.1. Suurjäätmete üleandmisvõimaluste loomine	20000	1278	20000	1278	20000	1278	20000	1278	20000	1278	100000	6390	(VV)
8.2. Elanike teavitamine suurjäätmete													

üleandmisvõimalustest													
9. Jäätmekäitlusinfo jagamine ja keskkonnateadlikkuse tõstmine													
9.1. Teavituskava väljatöötamine													VE
9.2. Teavitusprojektide läbiviimine	2000	128	2000	128	2000	128	2000	128	2000	128	10000	640	F, VE
10. Maakondliku jäätmekäitluskeskuse rajamine ja hooldus													(VV)
11. Jäätmekäitluse kavandamine ja järelvalve korraldamine													
11.1. Jäätmekava regulaarne ülevaatamine ja täiendamine									25000	1598	25000	1598	VE (VV)
11.2. Jäätmehoolduse kavandamine lähtuvalt jäätmekavast	5000	320	5000	320	5000	320	5000	320	5000	320	25000	1598	(VV)
11.3. Jäätmevaldajate registri pidev täiendamine ja haldamine	5000	320	5000	320	5000	320	5000	320	5000	320	25000	1598	(VV)
11.4. Vallas keskkonnajärelvalvega tegelevate isikute arvu suurendamine	50000	3196	300000	19173	300000	19173	300000	19173	300000	19173	1250000	79888	
11.5. Erasisikute ja ettevõtete jäätmekäitluse kontrollimine, vajadusel rikkujate karistamine													
KOKKU	163000	10420	367000	23457	381000	24351	494000	31573	424000	27099	1829000	201582	

Legend:

* - teostamise aasta märke	(JV) – teostajaks konkursi korras valitud jäätmevedaja
(VV) – teostajaks vallavalitsus	JVT – finantseerimine jäätmeveo teenustasust
VE – finantseerimine vallaeelarvest	F – finantseerimine keskkonnapondidest projektipõhiselt
(T) – teostajaks tootjavastutusorganisatsioonid	ET – ettevõtete erakapitali investeering
(TO) – teostajaks taaskasutusorganisatsioon	RVP – finantseerimine reoveepuhastite haldajate poolt

KOKKUVÕTE

Tähtvere valla jäätmekava 2009–2013 koostamisel analüüsi jäätmemajanduse hetkeolukorda Tähtvere vallas. Sellest lähtuvalt toodi välja jäätmemajanduses valitsevad probleemid, püstitati jäätmemajanduse arendamiseks vajalikud eesmärgid ning töötati välja tegevuskava püstitatud eesmärkide ellurakendamiseks.

Tähtvere valla jäätmekava 2009–2013 koostamise juures on arvestatud hetkel kehtivatest seadusandlikest aktidest tulenevate nõuete ja kohustustega. Lisaks on arvestatud riiklikul tasemel sisseviidud jäätmekäitlusala muudatustega, eeskätt *üleriigilisest jäätmekavast* ja *jäätmeseadusest* ning *pakendiseadusest* lähtuvalt.

Jäätmekava rakendamisel on märksõnadena määratletud jäätmetekke stabiliseerimine, jäätmete taaskasutamise suurendamine, keskkonna- ja terviseriskide vähendamine ning majanduslikult ja sotsiaalselt vastuvõetava jäätmemajanduse rakendamine. Tähtvere valla puhul on esmatähtis kõigi jäätmetekitajate haaramine jäätmekäitlussüsteemi (korraldatud olmejäätmeveo käivitamine) ja jäätmete eelsorteerimise käivitamine. Märkimata ei saa jätta ka kohaliku omavalitsuse rolli jäätmealase teavitustöö läbiviimisel.

Kokkuvõtteks võib öelda, et jäätmekavas kirjeldatud meetmete rakendamine aitab vähendada jäätmekäitlusest tulenevat keskkonnamõju ja seega säilitada Tähtvere valla meeldivat elukeskkonda.

KASUTATUD MATERJALID

1. Jäätmeseadus (RT I 2004, 9, 52)
2. Kohaliku omavalitsuse korralduse seadus (RT I 1993, 37, 558)
3. Pakendiseadus (RT I 2004, 2, 2)
4. Pakendiaktsiisiseadus (RT I 1997, 5/6, 31)
5. Keskkonnatasude seadus (RT I 2005, 67, 512)
6. Eri- või ainuõiguse andmiseks avaliku konkursi korraldamise kord. Vabariigi Valitsuse 25. 09. 2001 määrus nr 303 (RT I 2001, 78, 469)
7. Prügila rajamise, kasutamise ja sulgemise nõuded. Keskkonnaministri 29. 04. 2004 määrus nr 38
8. Jäätmekava koostamise juhend. REC Estonia 2003.
9. Riigi jäätmekava 2008- 2013. Vabariigi Valitsuse 29.05.2008 korraldus nr 234
10. Tähtvere valla arengukava 2007–2013. Tähtvere Vallavolikogu 26.11.2007 määrus nr 7
11. Tähtvere valla üldplaneering. Tähtvere Vallavolikogu 21.07.2006 määrus nr 14
12. Tähtvere valla jäätmehoolduseeskiri .Tähtvere Vallavolikogu 18.12.2007 määrus nr 9
13. Tähtvere valla heakorraeeskiri. Tähtvere Vallavolikogu 04.04.2003 määrus nr 2
14. Tähtvere valla kodulehekülg (www.ilmatsalu.ee)

LISAD

Lisa 1. Paberi- ja papi ning segapakendikonteinerite vajadus Tähtvere vallas

KÜLA / ALEVIK	SEGAPAKEND	PABER & KARTONG	KONTEINEREID JUURDE
Ilmatsalu alevik	4	6	1 segapakend
Märja alevik	8	8	5 segapakend 4 paber ja kartong
Rahinge küla	5	3	2 paber ja kartong
Haage küla	4	4	4 paber ja kartong
Vorbuse küla	2	2	1 segapakend 2 paber ja kartong
Tüki küla	1	2	2 paber ja kartong
Rõhu küla	2	2	1 segapakend 2 paber ja kartong
Tähtvere küla	2	2	2 segapakend 1 paber ja kartong
Kandiküla küla	1	1	1 paber ja kartong
Pihva küla	1	1	1 segapakend 1 paber ja kartong
Kardla küla	1	1	1 segapakend 1 paber ja kartong
Ilmatsalu küla	1	1	1 segapakend 1 paber ja kartong
KOKKU:	32	33	13 segapakend 20 paber ja kartong

Lisa 2. Mõisted

Biolagunevad jäätmed on anaeroobselt või aeroobselt lagunevad jäätmed, nagu toidujäätmed, paber ja papp;

Bioloogiline ringlussevõtt on jäätmete biolagunevate osade lagundamine kontrollitavates tingimustes ning mikroorganismide abil, mille tulemusena saadakse stabiliseeritud orgaanilised jääkmaterjalid või metaan. Prügilasse ladestamist ei loeta bioloogilise ringlussevõtu vormiks;

Jäätmed on mis tahes jäätmekategooriasse kuuluv vallasasi või kinnistatud laev, mille valdaja on ära visanud, kavatseb seda teha või on kohustatud seda tegema;

Jäätmehooldus on jäätmekäitlus, järelevalve jäätmekäitluse üle ja jäätmekäitluskohtade järelhooldus;

Jäätmekeskus on tugiprügila, kus toimub jäätmete ümberlaadimine, taaskasutatavate ja ohtlike jäätmete kogumine ning biolagunevate jäätmete kompostimine;

Jäätmekäitlus on jäätmete kogumine, vedamine, taaskasutamine ja kõrvaldamine;

Jäätmekäitluskoht on tehniliselt varustatud ehitis jäätmete kogumiseks, taaskasutamiseks või kõrvaldamiseks. Jäätmekäitluskoht on ka maa-ala, kus jäätmete taaskasutamine võimaldab parendada mullaviljakust, maa-ala keskkonnaseisundit või selle kasutusvõimalusi;

Jäätmemaja on spetsiaalne selleks ehitatud lukustatav kerghoone, kus on erinevad konteinerid võimalike sorteeritud jäätmete jaoks;

Jäätmete energiakasutus on jäätmete taaskasutamismoodus, kus põletuskõlblikke jäätmeid kasutatakse energia tootmiseks nende põletamisel eraldi või koos muude jäätmete või kütusega, kasutades ära tekkinud soojuse;

Jäätmete kogumine on jäätmete kokkukorjamine, sortimine ja segukoostamine nende edasise veo või tekkekohas taaskasutamise või kõrvaldamise eesmärgil;

Jäätmete korduskasutus on jäätmete taaskasutamismoodus, kus jäätmeid kasutatakse nende esialgsel otstarbel, see tähendab samal otstarbel kui tooteid, millest nad on tekkinud;

Jäätmete kõrvaldamine on nende keskkonda viimiseks või selle ettevalmistamiseks tehtav toiming;

Jäätmete ringlussevõtt on jäätmete taaskasutamismoodus, kus jäätmetes sisalduvat ainet kasutatakse tootmisprotsessis esialgsel või muul otstarbel, kaasa arvatud bioloogiline ringlussevõtt, välja arvatud jäätmete energiakasutus;

Jäätmete taaskasutamine on jäätmekäitlustoiming, millega jäätmed või neis sisalduv aine või materjal võetakse kasutusele toodete valmistamisel, töö tegemisel või energia tootmisel, või seda ettevalmistav tegevus;

Jäätmete töötlemine on nende mehaaniline, termiline, keemiline või bioloogiline mõjutamine, kaasa arvatud sortimine ja pakendamine, mis muudab jäätmete omadusi eesmärgiga vähendada jäätmete kogust või ohtlikkust, hõlbustada nende käitlemist või kõrvaldamist või tõhustada nende taaskasutamist. Jäätmete töötlemiseks ei loeta nende kokkupressimist jäätmete mahu vähendamise eesmärgil, nagu vedamisel või ladestamisel prügilasse;

Jäätmetekitaja on isik või seaduse alusel asutatud muu asutus, kelle tegevuse käigus tekivad jäätmed, või isik, kelle tegevuse tulemusel jäätmete olemus või koostis muutub;

Jäätmevaldaja on jäätmetekitaja või muu isik või seaduse alusel asutatud muu asutus, kelle valduses on jäätmed;

Korraldatud jäätmevedu on olmejäätmete kogumine ja vedamine määratud piirkonnast määratud jäätmekäitluskohta või -kohtadesse kohaliku omavalitsuse organi korraldatud konkursi korras valitud ettevõtja poolt;

Metallijäätmed on oma põhikoostiselt ehedatest mustmetallidest või värvilistest metallidest või nende sulamitest koosnevad jäätmed;

Müügipakend on lõppkasutajale või tarbijale müügikohas üleandmiseks ettenähtud müügiühiku osa;

Ohtlikud jäätmed on jäätmed, mis vähemalt ühe jäätmeseaduse § 8 nimetatud kahjuliku toime tõttu võivad olla ohtlikud tervisele, varale või keskkonnale;

Olmejäätmed on kodumajapidamisjäätmed ning kaubanduses, teeninduses või mujal tekkinud oma koostise või omaduste poolest samalaadsed jäätmed. Olmejäätmetes võib sisalduda nii tava- kui ka ohtlikke jäätmeid;

Pakend on mis tahes materjalist valmistatud toode, mida kasutatakse kauba (toormest kuni valmiskaubani) hoidmiseks, kaitsmiseks, käsitsemiseks, kättetoimetamiseks ja esitlemiseks kogu tsükli vältel tootjast tarbijani. Pakendiks loetakse ka samal eesmärgil kasutatavaid ühekorratootmeid;

Pakendijäätmed on mis tahes pakend või pakendimaterjal, mis on jäätmed jäätmeseaduse § 2 tähenduses, välja arvatud tootmisjäätmed;

Pakendi korduskasutus on mis tahes toiming, mille käigus korduskasutuspakend täidetakse uuesti või kasutatakse pakendit algselt mõeldud otstarbeks, tehes seda turul leiduvate ning pakendi uuesti täitmist võimaldavate abitoodete abil või selliste abitoodete abita. Selline korduvalt kasutatud pakend muutub pakendijäätmeteks, kui ta ei kuulu enam korduskasutusele;

Pakendiettevõtja on isik, kes majandus- või kutsetegevuse raames pakendab kaupa, veab sisse või müüb pakendatud kaupa;

Probleemtoode on toode, mille jäätmed põhjustavad või võivad põhjustada tervise- või keskkonnoahtu, keskkonnahäiringuid või keskkonna ülemäärast risustamist. Probleemtoodete hulka kuuluvad: patareid ja akud; PCB-sid sisaldavad seadmed; mootorsõidukid ja nende osad; elektri- ja elektroonikaseadmed ja nende osad;

Prügila on jäätmekäitluskoht, kus jäätmed ladestatakse maa peale või maa alla, kaasa arvatud jäätmekäitluskoht, kuhu jäätmetekitaja ladestab jäätmed tekkekohal (käitisesisene prügila), ja jäätmekäitluskoht, mida kasutatakse püsivalt jäätmete vaheladustamiseks vähemalt aasta vältel;

Rühmapakend on mõeldud teatud hulga müügiühikute rühmitamiseks müügikohas, sõltumata sellest, kas pakend müüakse koos kaubaga lõppkasutajale või tarbijale või kasutatakse seda vaid kauba käsitsemise lihtsustamiseks, kauba kaitsmiseks või esitlemiseks, kusjuures rühmapakendit on võimalik eemaldada toote omadusi muutmata;

Püsijäätmed on tavajäätmed, milles ei toimu mingeid olulisi füüsikalisi, keemilisi ega bioloogilisi muutusi. Püsijäätmed ei lahustu, põle ega reageeri muul viisil füüsikaliselt ega keemiliselt, nad ei ole biolagunevad ega mõjuta ebasoodsalt muid nendega kokkupuutesse sattuvaid aineid viisil, mis põhjustaks keskkonna saastumist või kahju inimese tervisele. Püsijäätmete leostuvus veekeskkonnas, ohtlike ainete sisaldus ning nõrgvee ökotoksilisus ei põhjusta täiendavat keskkonnakoormust, seda eriti põhja- ja pinnavee kvaliteedinõudeid silmas pidades;

Tavajäätmed on kõik jäätmed, mis ei kuulu ohtlike jäätmete hulka;

Tootja on Jäätmeseaduse tähenduses isik, kes valmistab ja müüb tooteid oma kaubamärgi või -nimetuse all, sõltumata müügiviisist, kaasa arvatud posti- ja elektroonika müük; tegeleb teiste poolt valmistatud toodete edasimüügiga, sõltumata müügiviisist, kaasa arvatud posti- ja elektroonika müük; veab sisse tooteid Eestisse nende turustamise või edasimüümise eesmärgil.